R E P O R T   R E S U M E S

ED 010 324   48

AN AUTOMATED SELF-INSTRUCTIONAL COURSE IN BRAZILIAN PORTUGUESE FOR SPEAKERS OF SPANISH, BASIC PROGRAM--THIRD FOCUS (FRAMES 611-720) MAJOR CORRELATIONS BETWEEN BRAZILIAN PORTUGUESE PHONOLOGY AND ORTHOGRAPHY.

BY- FELDMAN, DAVID M.

REPORT NUMBER BR-5-1241-F
CONTRACT OEC-2-14-030
EDRS PRICE MF-$0.18 HC-$4.56   114P.

DESCRIPTORS- *PORTUGUESE, *AUTOINSTRUCTIONAL AIDS, SPANISH, PROGRAMED INSTRUCTION, *LANGUAGE INSTRUCTION, BRAZILIAN PORTUGUESE PROJECT

A PROGRAMED TEXT WAS PREPARED FOR A COURSE IN LEARNING THE BRAZILIAN-PORTUGUESE LANGUAGE. FRAMES 611-720 OF A BASIC LANGUAGE PROGRAM (THIRD FOCUS) WERE INCLUDED. (THIS DOCUMENT IS AN APPENDIX TO ED 010 319 AND IS SUPPLEMENTARY TO ED 010 323.) (JK)

ED010324

U. S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION AND WELFARE
Office of Education
This document has been reproduced exactly as received from the person or organization originating it. Points of view or opinions stated do not necessarily represent official Office of Education position or policy.

OE-2-14-030
(S-1241) - F

AN EXPERIMENTAL PROGRAMMED AUDIO-LINGUAL SELF-INSTRUCTIONAL COURSE IN BRAZILIAN PORTUGUESE FOR SPEAKERS OF SPANISH

by

David M. Feldman
University of Colorado and
California State College at Fullerton
Project Director
and the Project Staff.

BASIC PROGRAM: THIRD FOCUS

(Frames 611-720)

Major Correlations between Brazilian Portuguese Phonology and Orthography

Under contract with the Language Development Section of the United States Office of Education, Department of Health, Education and Welfare.

SPECIFICATIONS

Frames 611-720

Number of frames: 110.

Average workthrough time per frame: 5 minutes.

Average number of repetitions of each frame for criterion workthrough: 3.

Average program workthrough time, this segment: 11 hours 35 minutes.

Presentation equipment required for optimal results, this segment:

Cf. specifications for
Basic Program: Second Focus

Terminal behavioral characteristics programmed: the development of ability to perceive the major relationships between the sounds and spelling of Brazilian Portuguese by converting in graduated steps a selected series of phonological and lexical words from phonetic notation to standard orthography and subsequently back into phonetic script, which, coupled to a series of tape-recorded pronunciation exercises, is intended to furnish the student with a systematic set of visual cues reinforcing the audio cues available on tape in the pronunciation exercises, which are designed to provide the student with sufficient practice in using the information presented in the first part of the course to enable him to convert the Portuguese written word directly into pronunciation, insofar as is possible with the occasionally incomplete and equivocal information available from the Brazilian Portuguese spelling system.

En esta parte del curso, se verá cómo se corresponde el sistema fonológico del portugués con el sistema ortográfico.

La representación fonémica y la ortográfica de muchos de los sonidos del portugués son idénticas, e.g., los fonemas consonánticos /p b f v m n l r/ se escriben p b f v m n l r.

Escríbanse en los renglones en la columna a la derecha las letras ortográficas que se usan para representar los fonemas consonánticos portugueses indicados.

1.	[r]	r
2.	[p]	p
3.	[l]	l
4.	[b]	b
5.	[m]	m
6.	[f]	f
7.	[n]	n
8.	[v]	v
9.	[p]	p
10.	[r]	r
11.	[b]	b
12.	[l]	l
13.	[f]	f
14.	[n]	n
15.	[v]	v
16.	[m]	m
17.	[r]	r
18.	[l]	l
19.	[p]	p
20.	[f]	f
21.	[v]	v
22.	[b]	b
23.	[l]	l

1.	[r]	______
2.	[p]	______
3.	[l]	______
4.	[b]	______
5.	[m]	______
6.	[f]	______
7.	[n]	______
8.	[v]	______
9.	[p]	______
10.	[r]	______
11.	[b]	______
12.	[l]	______
13.	[f]	______
14.	[n]	______
15.	[v]	______
16.	[m]	______
17.	[r]	______
18.	[l]	______
19.	[p]	______
20.	[f]	______
21.	[v]	______
22.	[b]	______
23.	[l]	______

La representación fonémica y la ortográfica de las vocales orales acentuadas /i a u/ i a u son idénticas. Escríbanse en los renglones en blanco en la columna a la derecha las letras que se usan para representar los siguientes fonemas vocálicos orales portugueses.

1.	[i]	i
2.	[a]	a
3.	[u]	u
4.	[i]	i
5.	[u]	u
6.	[a]	a
7.	[u]	u
8.	[i]	i
9.	[u]	u
10.	[a]	a
11.	[u]	u
12.	[i]	i
13.	[a]	a
14.	[u]	u
15.	[a]	a
16.	[i]	i
17.	[u]	u
18.	[a]	a
19.	[u]	u
20.	[i]	i
21.	[a]	a
22.	[i]	i
23.	[u]	u

1.	[i]	______
2.	[a]	______
3.	[u]	______
4.	[i]	______
5.	[u]	______
6.	[a]	______
7.	[u]	______
8.	[i]	______
9.	[u]	______
10.	[a]	______
11.	[u]	______
12.	[i]	______
13.	[a]	______
14.	[u]	______
15.	[a]	______
16.	[i]	______
17.	[u]	______
18.	[a]	______
19.	[u]	______
20.	[i]	______
21.	[a]	______
22.	[i]	______
23.	[u]	______

¡Practiquemos la representación ortográfica de las siguientes palabras portuguesas! Todas estas palabras terminan en /u/, sonido escrito o. Nótese que el acento tónico que siempre aparece en representación fonética no aparece en palabras de este tipo. Escríbanse ortográficamente las palabras cuya representación fonética aparece a la derecha.

1.	[páru]	paro	1.	[páru]	
2.	[fábru]	fabro	2.	[fábru]	
3.	[púru]	puro	3.	[púru]	
4.	[nádu]	nado	4.	[nádu]	
5.	[núlu]	nulo	5.	[núlu]	
6.	[válu]	valo	6.	[válu]	
7.	[mímu]	mimo	7.	[mímu]	
8.	[pítu]	pito	8.	[pítu]	
9.	[máru]	maro	9.	[máru]	
10.	[lávu]	lavo	10.	[lávu]	
11.	[brávu]	bravo	11.	[brávu]	
12.	[mólu]	molo	12.	[mólu]	
13.	[fríu]	frio	13.	[fríu]	
14.	[pílu]	pilo	14.	[pílu]	
15.	[brúnu]	bruno	15.	[brúnu]	
16.	[právu]	pravo	16.	[právu]	
17.	[sápu]	sapo	17.	[sápu]	
18.	[pátu]	pato	18.	[pátu]	
19.	[nábu]	nabo	19.	[nábu]	
20.	[bríu]	brio	20.	[bríu]	
21.	[ ]		21.	[ ]	
22.	[ ]		22.	[ ]	
23.	[ ]		23.	[ ]	

El sonido **inacentuado** /ə/ está representada ortográficamente a. ¡Practiquemos la representación ortográfica de la /ə/! Transcríbase cada palabra cuya representación fonética aparece abajo.

1.	[sápə]	sapa	1.	[sápə]	
2.	[pátə]	pata	2.	[pátə]	
3.	[bríə]	bria	3.	[bríə]	
4.	[nábə]	naba	4.	[nábə]	
5.	[párə]	para	5.	[párə]	
6.	[mímə]	mima	6.	[mímə]	
7.	[fálə]	fala	7.	[fálə]	
8.	[válə]	vala	8.	[válə]	
9.	[púrə]	pura	9.	[púrə]	
10.	[múlə]	mula	10.	[múlə]	
11.	[márə]	mara	11.	[márə]	
12.	[nádə]	nada	12.	[nádə]	
13.	[pítə]	pita	13.	[pítə]	
14.	[brúnə]	bruna	14.	[brúnə]	
15.	[právə]	prava	15.	[právə]	
16.	[lávə]	lava	16.	[lávə]	
17.	[brávə]	brava	17.	[brávə]	
18.	[pílə]	pila	18.	[pílə]	
19.	[fríə]	fria	19.	[fríə]	
20.	[mólə]	mola	20.	[mólə]	
21.	[ ]		21.	[ ]	
22.	[ ]		22.	[ ]	
23.	[ ]		23.	[ ]	

La ortografía portuguesa se vale de dígrafos para representar los fonemas /ł ñ š/: lh, nh y ch, respectivamente. El estudiante de habla española tendrá que prestar especial atención al dígrafo ch que, en portugués, es la representación del sonido /š/. Escríbase cada una de las palabras que siguen. No se olvide de que palabra bisílaba que termine en vocal átona no lleva acento escrito.

1.	[páłu]	palho	1.	[páłu]	________
2.	[ášu]	acho	2.	[ášu]	________
3.	[píłə]	pilha	3.	[píłə]	________
4.	[fášu]	facho	4.	[fášu]	________
5.	[fíłə]	filha	5.	[fíłə]	________
6.	[búñu]	bunho	6.	[búñu]	________
7.	[píšu]	picho	7.	[píšu]	________
8.	[bíłə]	bilha	8.	[bíłə]	________
9.	[fíłə]	filha	9.	[fíłə]	________
10.	[fíšə]	ficha	10.	[fíšə]	________
11.	[víñu]	vinho	11.	[víñu]	________
12.	[bríłu]	bilho	12.	[bríłu]	________
13.	[fáłə]	falho	13.	[fáłə]	________
14.	[bíšə]	bicha	14.	[bíšə]	________
15.	[víñə]	vinha	15.	[víñə]	________
16.	[fášə]	facha	16.	[fášə]	________
17.	[mášu]	macho	17.	[mášu]	________
18.	[fáłu]	falho	18.	[fáłu]	________
19.	[bríłə]	brilha	19.	[bríłə]	________
20.	[máłu]	malho	20.	[máłu]	________
21.	[báłə]	balha	21.	[báłə]	________
22.	[bə̃́ñə]	banha	22.	[bə̃́ñə]	________
23.	[bə̃́ñu]	banho	23.	[bə̃́ñu]	________

El sonido inacentuado /i/ al final de una palabra se escribe e. Transcríbanse las palabras siguientes.

1.	[fáλi]	falhe
2.	[bə̃́ñi]	banhe
3.	[bífi]	bife
4.	[lúfi]	lufe
5.	[púli]	pule
6.	[lími]	lime
7.	[máλi]	malhe
8.	[lúri]	lure
9.	[búfi]	bufe
10.	[bríλi]	brilhe
11.	[lə̃́ñi]	lanhe
12.	[mə̃́ni]	mane
13.	[návi]	nave
14.	[níni]	nine
15.	[fáli]	fale
16.	[fíli]	file
17.	[fíši]	fiche
18.	[búli]	bule
19.	[fíni]	fine
20.	[fúri]	fure
21.	[víri]	vire
22.	[fíli]	file
23.	[vívi]	vive

1.	[fáλi]	______
2.	[bə̃́ñi]	______
3.	[bífi]	______
4.	[lúfi]	______
5.	[púli]	______
6.	[lími]	______
7.	[máλi]	______
8.	[lúri]	______
9.	[búfi]	______
10.	[bríλi]	______
11.	[lə̃́ñi]	______
12.	[mə̃́ni]	______
13.	[návi]	______
14.	[níni]	______
15.	[fáli]	______
16.	[fíli]	______
17.	[fíši]	______
18.	[búli]	______
19.	[fíni]	______
20.	[fúri]	______
21.	[víri]	______
22.	[fíli]	______
23.	[vívi]	______

Cuando acentuado, el sonido /i/ al final de una palabra se escribe <u>i</u>, sin acento escrito. Escríbase cada palabra cuya representación fonética aparece abajo.

1.	[viví]	vivi
2.	[bulí]	buli
3.	[brəmí]	brami
4.	[pulí]	puli
5.	[bruní]	bruni
6.	[fruí]	frui
7.	[prəzí]	prazi
8.	[buí]	bui
9.	[prurí]	pruri
10.	[viví]	vivi
11.	[bulí]	buli
12.	[brəmí]	brami
13.	[pulí]	puli
14.	[bruní]	bruni
15.	[fruí]	frui
16.	[prurí]	pruri
17.	[prəzí]	prazi
18.	[bulí]	buli
19.	[fruí]	frui
20.	[bruní]	bruni
21.	[buí]	bui
22.	[brəmí]	brami
23.	[viví]	vivi

1.	[viví]	________
2.	[bulí]	________
3.	[brəmí]	________
4.	[pulí]	________
5.	[bruní]	________
6.	[fruí]	________
7.	[prəzí]	________
8.	[buí]	________
9.	[prurí]	________
10.	[viví]	________
11.	[bulí]	________
12.	[brəmí]	________
13.	[pulí]	________
14.	[bruní]	________
15.	[fruí]	________
16.	[prurí]	________
17.	[prəzí]	________
18.	[bulí]	________
19.	[fruí]	________
20.	[bruní]	________
21.	[buí]	________
22.	[brəmí]	________
23.	[viví]	________

Todas las palabras de este ejercicio terminan en /i/. Algunas veces es tónica la vocal final /i/; otras veces, no. Escríbase cada ejemplo.

1.	[fáλi]	falhe	1.	[fáλi]	
2.	[bruní]	bruni	2.	[bruní]	
3.	[vívi]	vive	3.	[vívi]	
4.	[bífi]	bife	4.	[bífi]	
5.	[prurí]	pruri	5.	[prurí]	
6.	[fúri]	fure	6.	[fúri]	
7.	[bruní]	bruni	7.	[bruní]	
8.	[búfi]	bufe	8.	[búfi]	
9.	[fíli]	file	9.	[fíli]	
10.	[fruí]	frui	10.	[fruí]	
11.	[viví]	vivi	11.	[viví]	
12.	[fíši]	fiche	12.	[fíši]	
13.	[búli]	bule	13.	[búli]	
14.	[brəmí]	brami	14.	[brəmí]	
15.	[buí]	bui	15.	[buí]	
16.	[fíni]	fine	16.	[fíni]	
17.	[pulí]	puli	17.	[pulí]	
18.	[virí]	viri	18.	[virí]	
19.	[vívi]	vive	19.	[vívi]	
20.	[prəzí]	prazi	20.	[prəzí]	
21.	[fíni]	fine	21.	[fíni]	
22.	[viví]	vivi	22.	[viví]	
23.	[brəmí]	brami	23.	[brəmí]	

Este ejercicio está compuesto de palabras que terminan en los sonidos /i/ y /u/. El sonido final de cada palabra será o tónico o átono. Escríbase cada ejemplo.

1.	[páru]	paro
2.	[fáʎı]	falhe
3.	[prəzí]	prazi
4.	[viví]	vivi
5.	[fábru]	fabro
6.	[lúfı]	lufe
7.	[límı]	lime
8.	[bulí]	buli
9.	[válu]	valo
10.	[búfı]	bufe
11.	[máru]	maro
12.	[pulí]	puli
13.	[fášu]	facho
14.	[návı]	nave
15.	[lávu]	lavo
16.	[brəmí]	brami
17.	[bríʎı]	brilhe
18.	[prurí]	pruri
19.	[pítu]	pito
20.	[bruní]	bruni
21.	[mólu]	molo
22.	[fíšı]	fiche
23.	[fruí]	frui

1.	[páru]	________
2.	[fáʎı]	________
3.	[prəzí]	________
4.	[viví]	________
5.	[fábru]	________
6.	[lúfı]	________
7.	[límı]	________
8.	[bulí]	________
9.	[válu]	________
10.	[búfı]	________
11.	[máru]	________
12.	[pulí]	________
13.	[fášu]	________
14.	[návı]	________
15.	[lávu]	________
16.	[brəmí]	________
17.	[bríʎı]	________
18.	[prurí]	________
19.	[pítu]	________
20.	[bruní]	________
21.	[mólu]	________
22.	[fíšı]	________
23.	[fruí]	________

620.

Repásense otra vez los sonidos [t] y [č]. Estos dos sonidos son alófonos del fonema /t/. El variante alofónico [č] aparece solamente ante los fonemas vocálicos /i/ e /ĩ/. El variante [t] aparece ante todas otras vocales orales y nasales.

Cada símbolo vocálico en los cuadros que siguen está precedido de un renglón. Escríbase en cada renglón el alófono [t] o [č], dependiendo del ambiente fonológico.

VOCALES ORALES PORTUGUESAS:

___i   ___u

___e   ___o

___ə

___ɛ   ___ɔ

___a

VOCALES NASALES PORTUGUESAS:

___ĩ   ___ũ

___ẽ   ___õ

___ə̃

č i   t u

t e   t ə   t o

t ɛ   t ɔ

t a

č ĩ   t ũ

t ẽ   t ə̃   t õ

Puesto que [t] y [č] son alófonos del fonema /t/, los representamos ortográficamente con una sola letra, t.

Escríbase en los renglones a la derecha la representación ortográfica de las combinaciones fonéticas portuguesas indicadas.

1.	[či]	ti	1.	[či]	
2.	[ta]	ta	2.	[ta]	
3.	[tu]	tu	3.	[tu]	
4.	[páči]	pate	4.	[páči]	
5.	[fátu]	fato	5.	[fátu]	
6.	[brútə]	bruta	6.	[brútə]	
7.	[pəčí]	pati	7.	[pəčí]	
8.	[múči]	mute	8.	[múči]	
9.	[čípu]	tipo	9.	[čípu]	
10.	[fučí]	futi	10.	[fučí]	
11.	[čítə]	tita	11.	[čítə]	
12.	[fíči]	fite	12.	[fíči]	
13.	[čipí]	tipi	13.	[čipí]	
14.	[fítə]	fita	14.	[fítə]	
15.	[flúči]	flute	15.	[flúči]	
16.	[čífu]	tifo	16.	[čífu]	
17.	[čífi]	tife	17.	[čífi]	
18.	[čiví]	tivi	18.	[čiví]	
19.	[pítu]	pito	19.	[pítu]	
20.	[číni]	tine	20.	[číni]	
21.	[činí]	tini	21.	[činí]	
22.	[číri]	tire	22.	[číri]	
23.	[čirí]	tiri	23.	[čirí]	

622.

En los renglones en blanco que siguen, escríbase la representación fonética de la palabra cuya representación ortográfica aparece en la columna a la derecha.

1.	[pičí]	piti
2.	[láčɪ]	late
3.	[mútə]	muta
4.	[čívu]	tivo
5.	[tárɪ]	tare
6.	[tulə]	tula
7.	[fítu]	fito
8.	[vučí]	vuti
9.	[látu]	lato
10.	[čífə]	tifa
11.	[vútu]	vuto
12.	[tábə]	taba
13.	[vúčɪ]	vute
14.	[pičí]	piti
15.	[táru]	taro
16.	[tuní]	tuni
17.	[fíčɪ]	fite
18.	[bátə]	bata
19.	[čɪví]	tivi
20.	[čívɪ]	tive
21.	[nátə]	nata
22.	[búčɪ]	bute
23.	[čɪpí]	tipi

1.	[ ]	piti
2.	[ ]	late
3.	[ ]	muta
4.	[ ]	tivo
5.	[ ]	tare
6.	[ ]	tula
7.	[ ]	fito
8.	[ ]	vuti
9.	[ ]	lato
10.	[ ]	tifa
11.	[ ]	vuto
12.	[ ]	taba
13.	[ ]	vute
14.	[ ]	piti
15.	[ ]	taro
16.	[ ]	tuni
17.	[ ]	fite
18.	[ ]	bata
19.	[ ]	tivi
20.	[ ]	tive
21.	[ ]	nata
22.	[ ]	bute
23.	[ ]	tipi

/d/.

$\check{g}$ i

d e

d ɛ

d ə

d a

d o

d ɔ

d u

$\check{g}$ ĩ

d ẽ

d ə̃

d õ

d ũ

Repasemos de nuevo los sonidos [d] y [ğ]. Se recordará de que [t] y [ŏ] son variantes alofónicos del fonema /t/. Paralelamente, son [d] y [ğ] variantes alofónicos del fonema ______ / / ______ .

Cada símbolo vocálico en los cuadros que siguen está precedido de un renglón. Escríbase en cada renglón el alófono [d] o [ğ], dependiendo del ambiente fonológico.

VOCALES ORALES PORTUGUESAS:

___i ___u

___e ___o

___ə

___ɛ ___ɔ

___a

VOCALES NASALES PORTUGUESAS:

___ĩ ___ũ

___ẽ ___õ

___ə̃

624.

Puesto que [d] y [ǧ] son alófonos del fonema /d/, las representamos ortográficamente con una sola letra, d.

Escríbase en los renglones a la derecha la representación ortográfica de las combinaciones fonéticas portuguesas indicadas.

1.	[ǧi]	di	1.	[ǧi]	
2.	[da]	da	2.	[da]	
3.	[du]	du	3.	[du]	
4.	[dúǧi]	dude	4.	[dúǧi]	
5.	[fádu]	fado	5.	[fádu]	
6.	[ǧídə]	dida	6.	[ǧídə]	
7.	[vuǧí]	vudi	7.	[vuǧí]	
8.	[dúpu]	dupo	8.	[dúpu]	
9.	[pídu]	pido	9.	[pídu]	
10.	[líǧi]	lide	10.	[líǧi]	
11.	[muǧí]	mudi	11.	[muǧí]	
12.	[núdu]	nudo	12.	[núdu]	
13.	[múdə]	muda	13.	[múdə]	
14.	[púǧi]	pude	14.	[púǧi]	
15.	[puǧí]	pudi	15.	[puǧí]	
16.	[lúdu]	ludo	16.	[lúdu]	
17.	[lúǧi]	lude	17.	[lúǧi]	
18.	[luǧí]	ludi	18.	[luǧí]	
19.	[búdə]	buda	19.	[búdə]	
20.	[búǧi]	bude	20.	[búǧi]	
21.	[páǧi]	pade	21.	[páǧi]	
22.	[pəǧí]	padi	22.	[pəǧí]	
23.	[nádu]	nado	23.	[nádu]	

En los renglones en blanco que siguen, escríbase la representación fonética de la palabra cuya representación ortográfica aparece en la columna a la derecha.

1.	[durí]	duri
2.	[dápə]	dapa
3.	[dúlu]	dulo
4.	[búǧı]	bude
5.	[məǧí]	madi
6.	[dáfu]	dafo
7.	[dúnə]	duna
8.	[vúǧı]	vude
9.	[pəǧí]	padi
10.	[búǧı]	bude
11.	[dárə]	dara
12.	[ládu]	lado
13.	[fuǧí]	fudi
14.	[dúnu]	duno
15.	[dávə]	dava
16.	[ǧípı]	dipe
17.	[fávu]	favo
18.	[ǧíbə]	diba
19.	[luǧí]	ludi
20.	[váǧı]	vade
21.	[duǧí]	dudi
22.	[pádə]	pada
23.	[dubu]	dubo

1.	[ ]	duri
2.	[ ]	dapa
3.	[ ]	dulo
4.	[ ]	bude
5.	[ ]	madi
6.	[ ]	dafo
7.	[ ]	duna
8.	[ ]	vude
9.	[ ]	padi
10.	[ ]	bude
11.	[ ]	dara
12.	[ ]	lado
13.	[ ]	fudi
14.	[ ]	duno
15.	[ ]	dava
16.	[ ]	dipe
17.	[ ]	favo
18.	[ ]	diba
19.	[ ]	ludi
20.	[ ]	vade
21.	[ ]	dudi
22.	[ ]	pada
23.	[ ]	dubo

626.

Los fonemas vocálicos /e/ y /ɛ/ aparecen representados ambos ortográficamente e. Bajo ciertas circunstancias se reconoce el fonema /e/ por el signo diacrítico ^, y el fonema /ɛ/ por el signo ´. Es difícil, sin embargo, saber cuándo se escriben estos signos. El uso de estos signos se aprenderá por experiencia.

En los renglones que siguen, escríbase ortográficamente las palabras cuya representación fonética aparece abajo. En este ejercicio, se escribirá la /e/, ê, y la /ɛ/, é.

1.	[éli]	êle
2.	[méli]	mêle
3.	[mɛ́fə]	méfa
4.	[pɛ́ši]	péche
5.	[méñu]	mênho
6.	[néli]	nêle
7.	[šɛ́bi]	chébe
8.	[pɛ́λə]	pélha
9.	[déli]	dêle
10.	[bɛ́šə]	bécha
11.	[šéru]	chêro
12.	[lɛ́bə]	léba
13.	[méñi]	mênhe
14.	[pléšu]	plêcho
15.	[frɛ́və]	fréva
16.	[pléši]	plêche
17.	[bréñu]	brênho
18.	[šɛ́və]	chéva
19.	[péši]	pêche
20.	[féλu]	fêlho
21.	[mɛ́ši]	méche
22.	[fɛ́λi]	félhe
23.	[šénu]	chêno

1.	[éli]	________
2.	[méli]	________
3.	[mɛ́fə]	________
4.	[pɛ́ši]	________
5.	[méñu]	________
6.	[néli]	________
7.	[šɛ́bi]	________
8.	[pɛ́λə]	________
9.	[déli]	________
10.	[bɛ́šə]	________
11.	[šéru]	________
12.	[lɛ́bə]	________
13.	[méñi]	________
14.	[pléšu]	________
15.	[frɛ́və]	________
16.	[pléši]	________
17.	[bréñu]	________
18.	[šɛ́və]	________
19.	[péši]	________
20.	[féλu]	________
21.	[mɛ́ši]	________
22.	[fɛ́λi]	________
23.	[šénu]	________

Los fonemas vocálicos /o/ y /ɔ/, como /e/ y /ɛ/, se escriben con una sola letra, o, sin distinción entre los valores abierto y cerrado de cada vocal. Bajo ciertas circunstancias se usan el signo diacrítico ^ con la vocal /o/, y el signo ´ con la vocal /ɔ/. Es difícil saber cuándo se usan estos signos diacríticos.

Represéntense ortográficamente las palabras cuyas representaciones fonéticas aparecen abajo. En este ejercicio úsense siempre el signo ^ con la vocal /o/ y el ´ con la vocal /ɔ/.

1.	[óñu]	ônho	1.	[óñu]	
2.	[šɔ́bə]	chóba	2.	[šɔ́bə]	
3.	[pólu]	pôlo	3.	[pólu]	
4.	[pɔ́ʎɪ]	pólhe	4.	[pɔ́ʎɪ]	
5.	[pórɪ]	pôre	5.	[pórɪ]	
6.	[šólu]	chôlo	6.	[šólu]	
7.	[fóšɪ]	fôche	7.	[fóšɪ]	
8.	[bóñə]	bônha	8.	[bóñə]	
9.	[bɔšə]	bócha	9.	[bɔ́šə]	
10.	[šóvɪ]	chôve	10.	[šóvɪ]	
11.	[fóñu]	fônho	11.	[fóñu]	
12.	[nɔ́lə]	nóla	12.	[nɔ́lə]	
13.	[šɔ́ʎɪ]	chólhe	13.	[šɔ́ʎɪ]	
14.	[nɔ́šə]	nócha	14.	[nɔ́šə]	
15.	[bóvu]	bôvo	15.	[bóvu]	
16.	[šɔ́pə]	chópa	16.	[šɔ́pə]	
17.	[fóšɪ]	fôche	17.	[fóšɪ]	
18.	[mɔ́ʎə]	mólha	18.	[mɔ́ʎə]	
19.	[bórɪ]	bôre	19.	[bórɪ]	
20.	[fɔ́ru]	fóro	20.	[fɔ́ru]	
21.	[pórə]	pôra	21.	[pórə]	
22.	[lɔ́šɪ]	lóche	22.	[lɔ́šɪ]	
23.	[voʎə]	vôlha	23.	[voʎə]	

La representación ortográfica del fonema /g/ es casi siempre g. Ante las letras e e i se escribe gu. Esto recuerda la fórmula española según la cual las sílabas /ge/ y /gi/ se escriben gue y gui. En los ejercicios que siguen, escríbase ortográficamente cada ejemplo dado en transcripción fonética.

1.	[págu]	pago
2.	[págə]	paga
3.	[págɪ]	pague
4.	[sígu]	sigo
5.	[ségɪ]	segue
6.	[sígə]	siga
7.	[šégu]	chego
8.	[šégə]	chega
9.	[šégɪ]	chegue
10.	[pógu]	pogo
11.	[frógɪ]	frogue
12.	[šágə]	chaga
13.	[šágɪ]	chague
14.	[səgí]	chagui
15.	[múgɪ]	mugue
16.	[mugí]	mugui
17.	[múgə]	muga
18.	[gã́mə]	gama
19.	[gému]	guemo
20.	[šógɪ]	chogue
21.	[šágu]	chago
22.	[lágu]	lago
23.	[trágu]	trago

1.	[págu]	________
2.	[págə]	________
3.	[págɪ]	________
4.	[sígu]	________
5.	[ségɪ]	________
6.	[sígə]	________
7.	[šégu]	________
8.	[šégə]	________
9.	[šégɪ]	________
10.	[pógu]	________
11.	[frógɪ]	________
12.	[šágə]	________
13.	[šágɪ]	________
14.	[šəgí]	________
15.	[múgɪ]	________
16.	[mugí]	________
17.	[múgə]	________
18.	[gã́mə]	________
19.	[gému]	________
20.	[šógɪ]	________
21.	[šágu]	________
22.	[lágu]	________
23.	[trágu]	________

El dígrafo qu ante las letras e e i y la letra c ante las vocales a, o y u son las dos representaciones ortográficas del sonido consonántico /k/. Esto recuerda la fórmula española. Raras veces, como en español, aparece el símbolo k, sobre todo en palabras extranjeras de significado científico. Es menos frecuente esta práctica en portugués que en español.

En los ejercicios que siguen, escríbase ortográficamente cada ejemplo dado en transcripción fonética.

1.	[páku]	paco
2.	[pákɪ]	paque
3.	[sáku]	saco
4.	[sákɪ]	saque
5.	[šókɪ]	choque
6.	[kóšu]	cocho
7.	[kéšu]	quecho
8.	[kə̃ñə]	canha
9.	[kéñə]	quenha
10.	[kókɪ]	coque
11.	[kukí]	coqui
12.	[mákɪ]	maque
13.	[məkí]	maqui
14.	[tákɪ]	taque
15.	[təkí]	taqui
16.	[táku]	taco
17.	[číkɪ]	tique
18.	[čɪkí]	tiqui
19.	[kéčɪ]	quete
20.	[kɪčí]	queti
21.	[kágɪ]	cade
22.	[kégɪ]	quede
23.	[kɪgí]	quedi

1.	[páku]	________
2.	[pákɪ]	________
3.	[sáku]	________
4.	[sákɪ]	________
5.	[šókɪ]	________
6.	[kóšu]	________
7.	[kéšu]	________
8.	[kə̃ñə]	________
9.	[kéñə]	________
10.	[kókɪ]	________
11.	[kukí]	________
12.	[mákɪ]	________
13.	[məkí]	________
14.	[tákɪ]	________
15.	[təkí]	________
16.	[táku]	________
17.	[číkɪ]	________
18.	[čɪkí]	________
19.	[kéčɪ]	________
20.	[kɪčí]	________
21.	[kágɪ]	________
22.	[kégɪ]	________
23.	[kɪgí]	________

630.

Hay varias maneras ortográficas de representar el sonido consonántico /s/. Dos letras frecuentamente usadas para representar el sonido /s/ son c y ç. La letra c aparece ante e e i. Ante a, o y u se usa la ç. Esto recuerda el sistema español en el cual se escribe c ante e e i y z ante a, o y u, como en el diagrama que sigue:

Español:		Portugués:	
/káso/	cazo	/kásu/	caço
/kása/	caza	/kásə/	caça
/káse/	cace	/kási/	cace

Casi siempre donde se encuentren las sílabas ci, ce, za, zo y zu en español, se encontrarán las sílabas ____, ____, ____, ____ y ____ en portugués.

ci, ce, ça, ço y çu

Transcríbanse ortográficamente las palabras cuyas representaciones fonéticas aparecen abajo. En este ejercicio, úsense siempre los símbolos c y ç para representar el sonido /s/.

1.	[kásu]	caço	1.	[kásu]	
2.	[kásə]	caça	2.	[kásə]	
3.	[pésu]	peço	3.	[pésu]	
4.	[pésɪ]	pece	4.	[pésɪ]	
5.	[kásɪ]	cace	5.	[kásɪ]	
6.	[másə]	maça	6.	[másə]	
7.	[mésu]	meço	7.	[mésu]	
8.	[másɪ]	mace	8.	[másɪ]	
9.	[məsí]	maci	9.	[məsí]	
10.	[prásə]	praça	10.	[prásə]	
11.	[bósu]	boçu	11.	[bósu]	
12.	[bósɪ]	boce	12.	[bósɪ]	
13.	[busí]	buci	13.	[busí]	
14.	[kosə]	coça	14.	[kósə]	
15.	[kósɪ]	coce	15.	[kósɪ]	
16.	[kusí]	coci	16.	[kusí]	
17.	[kósu]	coço	17.	[kósu]	
18.	[késə]	queça	18.	[késə]	
19.	[késɪ]	quece	19.	[késɪ]	
20.	[kɪsí]	queci	20.	[kɪsí]	
21.	[késu]	queço	21.	[késu]	
22.	[šásɪ]	chace	22.	[šásɪ]	
23.	[šásu]	chaço	23.	[šásu]	

632.

En la mayoría de los casos se escribe s el sonido /s/ al principio de una palabra. En los ejercicios que siguen, comienza cada palabra con el sonido /s/. Úsese el símbolo s para representar el sonido inicial de cada palabra ejemplar.

1.	[sáku]	saco	1.	[sáku]	
2.	[sóbɪ]	sabe	2.	[sábɪ]	
3.	[sákə]	saca	3.	[sákə]	
4.	[sákɪ]	saque	4.	[sákɪ]	
5.	[sášu]	sacho	5.	[sášu]	
6.	[sáfə]	safa	6.	[sáfə]	
7.	[sálə]	sala	7.	[sálə]	
8.	[sápu]	sapo	8.	[sápu]	
9.	[sékə]	seca	9.	[sékə]	
10.	[séǧɪ]	sede	10.	[séǧɪ]	
11.	[ségə]	sega	11.	[ségə]	
12.	[séñu]	seno	12.	[séñu]	
13.	[sílu]	silo	13.	[sílu]	
14.	[sínə]	sina	14.	[sínə]	
15.	[sínu]	sino	15.	[sínu]	
16.	[sítu]	sito	16.	[sítu]	
17.	[sódə]	soda	17.	[sódə]	
18.	[sóñu]	sonho	18.	[sóñu]	
19.	[sóvə]	sova	19.	[sóvə]	
20.	[súmu]	sumo	20.	[súmu]	
21.	[súprɪ]	supre	21.	[súprɪ]	
22.	[sópə]	sopa	22.	[sópə]	
23.	[sagə]	saga	23.	[ságə]	

La representación más frecuente del sonido /s/ al final de una palabra es s. Practíquese la representación ortográfica de las siguientes palabras.

1.	[bóəs]	boas
2.	[ášəs]	achas
3.	[sákɪs]	saques
4.	[págəs]	pagas
5.	[əmigus]	amigos
6.	[fíλus]	filhos
7.	[ə̃nus]	anos
8.	[ərénəs]	arenas
9.	[átus]	atos
10.	[brútus]	brutos
11.	[kábɪs]	cabes
12.	[kəmelus]	camelos
13.	[kə̃́nus]	canos
14.	[kárus]	caros
15.	[kátəs]	catas
16.	[kávəs]	cavas
17.	[klə̃́məs]	clamas
18.	[klávɪs]	claves
19.	[kóbrəs]	cobras
20.	[kóləs]	colas
21.	[kústəs]	custas
22.	[dédus]	dedos
23.	[fíλus]	filhos

1.	[bóəs]	
2.	[ášəs]	
3.	[sákɪs]	
4.	[págəs]	
5.	[əmígus]	
6.	[fíλus]	
7.	[ə̃nus]	
8.	[ərénəs]	
9.	[átus]	
10.	[brútus]	
11.	[kábɪs]	
12.	[kəmélus]	
13.	[kə̃́nus]	
14.	[kárus]	
15.	[kátəs]	
16.	[kávəs]	
17.	[klə̃́məs]	
18.	[klávɪs]	
19.	[kóbrəs]	
20.	[kóləs]	
21.	[kústəs]	
22.	[dédus]	
23.	[fíλəs]	

634.

Hay otra manera de representar ortográficamente el sonido /-s/ al final de una palabra: la letra z. En muchos casos se corresponden tales palabras portuguesas con palabras españolas que también terminan en la letra z. La correspondencia no es absoluta y, en muchos casos, es difícil saber si terminará una palabra en s o z. Las siguientes palabras son del tipo que termina en -z. Compárese cada ejemplo con su contraparte española.

Español:		Portugués:	
/pas/	paz	/pas/	paz
/sagás/	sagaz	/səgás/	sagaz

Llénense los blancos que siguen. Se exige o la transcripción fonética o la representación ortográfica de cada ejemplo.

	fugaz	/fugás/	________
/kəpás/		/________/	capaz
	vez	/vɛs/	________
/pɛs/		/________/	pez
	rapaz	/xəpás/	________

Dijimos antes que el sonido intervocálico /s/ puede ser representado por las letras c (delante de e e i) y ç (delante de a, o y u). Otra posible representación ortográfica de éste sonido es el dígrafo ss. Muchas de las palabras en las cuales el sonido intervocálico /s/ es representado ss muestran una sola s en sus contrapartes españolas, e.g., las palabras missa y assustado en portugués y misa y asustado en español. Sin embargo, no es absoluta la correspondencia.

Escríbase cada ejemplo, usando siempre el dígrafo ss para representar el fonema /s/ entre vocales.

1.	[kísu]	quisso	1.	[kísu]	____
2.	[písu]	pisso	2.	[písu]	____
3.	[mísə]	missa	3.	[mísə]	____
4.	[brísu]	brisso	4.	[brísu]	____
5.	[čísə]	tissa	5.	[čísə]	____
6.	[kásɪ]	casse	6.	[kásɪ]	____
7.	[blásu]	blasso	7.	[blásu]	____
8.	[flásə]	flassa	8.	[flásə]	____
9.	[glɔ́sə]	glossa	9.	[glɔ́sə]	____
10.	[prísə]	prissa	10.	[prísə]	____
11.	[plísu]	plisso	11.	[plísu]	____
12.	[ǧísɪ]	disse	12.	[ǧísɪ]	____
13.	[mɔ́sə]	mossa	13.	[mɔ́sə]	____
14.	[pósə]	possa	14.	[pósə]	____
15.	[pósu]	posso	15.	[pósu]	____
16.	[brísə]	brissa	16.	[brísə]	____
17.	[plósɪ]	plosse	17.	[plósɪ]	____
18.	[nósə]	nossa	18.	[nósə]	____
19.	[nósu]	nosso	19.	[nósu]	____
20.	[šósə]	chossa	20.	[šósə]	____
21.	[prísə]	prissa	21.	[prísə]	____
22.	[čísu]	tisso	22.	[čísu]	____
23.	[šísu]	chisso	23.	[šísu]	____

¡A ver si usted puede llenar los blancos acertadamente para completar la representación ortográfica de las siguientes palabras portuguesas! Todas contienen el sonido /s/ en posición intervocálica. Recuérdese de que hay cuatro posibles representaciones ortográficas muy comunes para este sonido: s, c, ç y ss. Úsese su intuición lingüística para decidir cuál será la representación correcta. La ortografía española, como ya se vió, ayuda frecuentemente.

Español:	**Portugués:**
azúcar	açúcar
plaza	praça
cazar	caçar
lazo	laço
mozo	moço
taza	taça
raza	raça
cabeza	cabeça
decente	decente
cacique	cacique
invencible	invencível
dicéfalo	dicéfalo
cace	cace
Grecia	Grécia
pasar	passar
remiso	remisso
misa	missa
eso	isso
foso	fosso
esa	essa

Español:	**Portugués:**
azúcar	a___úcar
plaza	pra___a
cazar	ca___ar
lazo	la___o
mozo	mo___o
taza	ta___a
raza	ra___a
cabeza	cabe___a
decente	de___ente
cacique	ca___ique
invencible	inven___ível
dicéfalo	di___éfalo
cace	ca___e
Grecia	Gré___ia
pasar	pa___ar
remiso	remi___o
misa	mi___a
eso	i___o
foso	fo___o
esa	e___a

Hay aun otras maneras de representar el sonido /s/ entre vocales. Son los dígrafos sc (delante de e e i) y sç (delante de a, o y u). No son muy comunes en portugués y surgen de condiciones de la historia lingüística de la lengua portuguesa. Por estas razones es difícil saber cuáles son los casos en que se requiere el dígrafo sc o el sç.

En las siguientes palabras se deletrea sc o sç el sonido intervocálico /s/. Escríbase cada ejemplo.

1.	[dɛ́sɪ]	desce	1.	[dɛ́sɪ]	
2.	[dɛ́sə]	desça	2.	[dɛ́sə]	
3.	[násɪ]	nasce	3.	[násɪ]	
4.	[násə]	nasça	4.	[násə]	
5.	[dɛ́sɪs]	desces	5.	[dɛ́sɪs]	
6.	[násɪs]	nasces	6.	[násɪs]	
7.	[ǧɪsémus]	descemos	7.	[ǧɪsémus]	
8.	[nəsémus]	nascemos	8.	[nəsémus]	
9.	[ǧɪsɛ́rə]	descera	9.	[ǧɪsɛ́rə]	
10.	[nəsɛ́rə]	nascera	10.	[nəsɛ́rə]	
11.	[ǧɪsə̃́mus]	desçamos	11.	[ǧɪsə̃́mus]	
12.	[nəsə̃́mus]	nasçamos	12.	[nəsə̃́mus]	
13.	[ǧɪsɛ́rəs]	desceras	13.	[ǧɪsɛ́rəs]	
14.	[nəsɛ́rəs]	nasceras	14.	[nəsɛ́rəs]	
15.	[ ]		15.	[ ]	
16.	[ ]		16.	[ ]	
17.	[ ]		17.	[ ]	
18.	[ ]		18.	[ ]	
19.	[ ]		19.	[ ]	
20.	[ ]		20.	[ ]	
21.	[ ]		21.	[ ]	
22.	[ ]		22.	[ ]	
23.	[ ]		23.	[ ]	

638.

El fonema portugués /x/ ocurre en cuatro posiciones:

(1) inicial de la palabra, e.g. /xíu/
(2) final de la palabra, e.g. /piskáx/
(3) entre dos vocales, e.g. /káxu/
(4) delante de una consonante, e.g. /áxči/

En las posiciones 1, 2 y 3, el fonema /x/ se deletrea r. Escríbanse las siguientes palabras. Todas las palabras ejemplares contienen el fonema /x/ en una de las tres posiciones (1, 2 y 3) indicadas arriba.

1.	[xíu]	rio	1.	[xíu]	________
2.	[páxčɪ]	parte	2.	[páxčɪ]	________
3.	[kləmáx]	clamar	3.	[kləmáx]	________
4.	[xɪkɔ́xčɪ]	recorte	4.	[xɪkɔ́xčɪ]	________
5.	[sɔ́xčɪ]	sorte	5.	[sɔxčɪ]	________
6.	[pərɪsɛ́x]	parecer	6.	[pərɪsɛ́x]	________
7.	[xégrə]	regra	7.	[xégrə]	________
8.	[pɛ́xǧɪ]	perde	8.	[pɛ́xǧɪ]	________
9.	[pɛxdɛ́x]	perder	9.	[pɛxdɛ́x]	________
10.	[fáxdu]	fardo	10.	[fáxdu]	________
11.	[nəsɛ́x]	nascer	11.	[nəsɛ́x]	________
12.	[xɪplétu]	repleto	12.	[xɪplétu]	________
13.	[ǧɪsɛ́x]	descer	13.	[ǧɪsɛ́x]	________
14.	[ləvá x]	lavar	14.	[ləváx]	________
15.	[ax]	ar	15.	[ax]	________
16.	[áxkə]	arca	16.	[áxkə]	________
17.	[xɪplíkə]	replica	17.	[xɪplíkə]	________
18.	[xɪpɔ́xtɛx]	repórter	18.	[xɪpɔ́xtɛx]	________
19.	[xɪspɔ́stə]	resposta	19.	[xɪspɔ́stə]	________
20.	[xéčɪ]	rete	20.	[xéčɪ]	________
21.	[xɛ́stu]	resto	21.	[xɛ́stu]	________
22.	[sɛ́xtu]	certo	22.	[sɛ́xtu]	________
23.	[əsɛxtáx]	acertar	23.	[əsɛxtáx]	________

En la cuarta posición, es decir entre vocales, el fonema /x/ se deletrea <u>rr</u>. Escríbase cada una de las palabras ejemplares que siguen.

1.	[káxu]	carro	1. [káxu]	______
2.	[ɛxáx]	errar	2. [ɛxáx]	______
3.	[əxɪbáx]	arribar	3. [əxɪbáx]	______
4.	[əxɛ́stu]	arresto	4. [əxɛ́stu]	______
5.	[áxɪ]	arre	5. [áxɪ]	______
6.	[əxúʎu]	arrulho	6. [əxúʎu]	______
7.	[əxumáx]	arrumar	7. [əxumáx]	______
8.	[ɛxádu]	errado	8. [ɛxádu]	______
9.	[úxu]	urro	9. [úxu]	______
10.	[uxáx]	urrar	10. [uxáx]	______
11.	[əxástu]	arrasto	11. [əxástu]	______
12.	[əxəstáx]	arrastar	12. [əxəstáx]	______
13.	[əxímu]	arrimo	13. [əxímu]	______
14.	[əxédə]	arreda	14. [əxédə]	______
15.	[əxəñáx]	arranhar	15. [əxəñáx]	______
16.	[kəxɪgáx]	carregar	16. [kəxɪgáx]	______
17.	[əxə̃́ñə]	arranha	17. [əxə̃́ñə]	______
18.	[əxɛstáx]	arrestar	18. [əxɛstáx]	______
19.	[əxúfu]	arrufo	19. [əxúfu]	______
20.	[əxugádu]	arrugado	20. [əxugádu]	______
21.	[əxumáx]	arrumar	21. [əxumáx]	______
22.	[əxímu]	arrimo	22. [əxímu]	______
23.	[əxíbə]	arriba	23. [əxíbə]	______

640.

Las palabras cuyas representaciones fonéticas aparecen abajo contienen el fonema consonántico /x/ en todas las posiciones señaladas arriba. Transcríbanse ortográficamente todos los ejemplos.

1.	[nɔ́xǧɪku]	nórdico	1.	[nɔ́xǧɪku]	
2.	[nɔ́xčɪ]	norte	2.	[nɔ́xčɪ]	
3.	[nɪxvã́nə]	nirvana	3.	[nɪxvã́nə]	
4.	[kuxέx]	correr	4.	[kuxέx]	
5.	[kɔ́xu]	corro	5.	[kɔ́xu]	
6.	[fɔ́xčɪ]	forte	6.	[fɔ́xčɪ]	
7.	[pɔ́xčɪ]	porte	7.	[pɔ́xčɪ]	
8.	[pɔ́xtə]	porta	8.	[pɔ́xtə]	
9.	[xóƀlɪ]	roble	9.	[xóƀlɪ]	
10.	[xókə]	roca	10.	[xókə]	
11.	[fáxə]	farra	11.	[fáxə]	
12.	[fəxápu]	farrapo	12.	[fəxápu]	
13.	[fáxpə]	farpa	13.	[fáxpə]	
14.	[xɔ́stu]	rosto	14.	[xɔ́stu]	
15.	[xuláx]	rolar	15.	[xuláx]	
16.	[uƀráx]	obrar	16.	[uƀráx]	
17.	[gɔ́xə]	gorra	17.	[gɔ́xə]	
18.	[káxtə]	carta	18.	[káxtə]	
19.	[fɔ́xmə]	forma	19.	[fɔ́xmə]	
20.	[pέxku]	perco	20.	[pέxku]	
21.	[sɔ́xvu]	sorvo	21.	[sɔ́xvu]	
22.	[suxíx]	sorrir	22.	[suxíx]	
23.	[frɪtáx]	fritar	23.	[frɪtáx]	

Se usan las letras s y z para representar el sonido /z/. La s representa el fonema /z/ entre vocales o ante una consonante sonora. Todas las palabras ejemplares de este ejercicio contienen la consonante /z/. Escríbase cada palabra, usando siempre la letra z para representar la /z/ intervocálica.

1.	[zənágə]	zanaga	1.	[zənagə]	__________
2.	[zəréʎə]	zarelha	2.	[zəréʎə]	__________
3.	[ziláx]	zelar	3.	[ziláx]	__________
4.	[zéru]	zero	4.	[zéru]	__________
5.	[zónə]	zona	5.	[zónə]	__________
6.	[zopə]	zopa	6.	[zópə]	__________
7.	[zuníx]	zunir	7.	[zuníx]	__________
8.	[zuxáx]	zurrar	8.	[zuxáx]	__________
9.	[vézis]	vezes	9.	[vézis]	__________
10.	[vizáx]	vizar	10.	[vizáx]	__________
11.	[xəpázis]	rapazes	11.	[xəpázis]	__________
12.	[fugázis]	fugazes	12.	[fugázis]	__________
13.	[luzíx]	luzir	13.	[luzíx]	__________
14.	[luzídu]	luzido	14.	[luzídu]	__________
15.	[pézis]	pezes	15.	[pézis]	__________
16.	[guzáx]	gozar	16.	[guzáx]	__________
17.	[nózis]	nozes	17.	[nózis]	__________
18.	[dózi]	doze	18.	[dózi]	__________
19.	[kəpázis]	capazes	19.	[kəpázis]	__________
20.	[fugázis]	fugazes	20.	[fugázis]	__________
21.	[pruduzíx]	produzir	21.	[pruduzíx]	__________
22.	[ǧizɛ́x]	dizer	22.	[ǧizɛ́x]	__________
23.	[ǧiduzíx]	deduzir	23.	[ǧiduzíx]	__________

Las siguientes palabras muestran el uso de la letra s para representar el sonido /z/ entre vocales y ante consonantes sonoras. Escríbase cada palabra cuya representación fonética aparece abajo.

1.	[ǧɪzəxmáx]	desarmar
2.	[áznu]	asno
3.	[ǧɪzáxmə]	desarma
4.	[ɪzgənáx]	esganar
5.	[ázə]	asa
6.	[ɪzgə̃́nə]	esgana
7.	[ɪznóbɪ]	esnobe
8.	[ǧɪzáx]	desar
9.	[ázu]	aso
10.	[gɪzəmɪgáx]	desamigar
11.	[ǧɪzəmígə]	desamiga
12.	[ɪzvənɪsɛ́x]	esvanecer
13.	[ɪzvənésɪ]	esvanece
14.	[ǧɪzəfórə]	desafora
15.	[ǧɪzəlíñu]	desalinho
16.	[ɪvəzívə]	evasiva
17.	[ɪzgrímə]	esgrima
18.	[ɪzgənáx]	esganar
19.	[ɪzgutáx]	esgotar
20.	[ɪzmɪráx]	esmirar
21.	[gɪzáxmə]	desarma
22.	[ɪzgótə]	esgota
23.	[ɪzgə̃́nu]	esgano

1.	[ǧɪzəxmáx]	______
2.	[áznu]	______
3.	[ǧɪzáxmə]	______
4.	[ɪzgənáx]	______
5.	[ázə]	______
6.	[ɪzgə̃́nə]	______
7.	[ɪznóbɪ]	______
8.	[ǧɪzáx]	______
9.	[ázu]	______
10.	[ǧɪzəmɪgáx]	______
11.	[ǧɪzəmígə]	______
12.	[ɪzvənɪsɛ́x]	______
13.	[ɪzvənésɪ]	______
14.	[ǧɪzəfórə]	______
15.	[ǧɪzəlíñu]	______
16.	[ɪvəzívə]	______
17.	[ɪzgrímə]	______
18.	[ɪzgənáx]	______
19.	[ɪzgutáx]	______
20.	[ɪzmɪráx]	______
21.	[ǧɪzáxmə]	______
22.	[ɪzgótə]	______
23.	[ɪzgə̃́nu]	______

Las palabras de este ejercicio contienen o el sonido /s/ entre vocales o el sonido /z/ entre vocales. Transcríbase ortográficamente cada ejemplo. Úsense la letra s para representar el sonido /z/ y el dígrafo ss para representar el sonido /s/.

1.	[pízu]	piso	1.	[pízu]	________
2.	[písu]	pisso	2.	[písu]	________
3.	[kézə]	quesa	3.	[kézə]	________
4.	[késə]	quessa	4.	[késə]	________
5.	[kázə]	casa	5.	[kázə]	________
6.	[pásə]	passa	6.	[pásə]	________
7.	[grósu]	grosso	7.	[grósu]	________
8.	[pésıgu]	pêssego	8.	[pésıgu]	________
9.	[pέsımu]	péssimo	9.	[pέsımu]	________
10.	[pısóə]	pessoa	10.	[pısóə]	________
11.	[xízu]	riso	11.	[xízu]	________
12.	[ǧızέxtu]	deserto	12.	[ǧızέxtu]	________
13.	[xózə]	rosa	13.	[xózə]	________
14.	[ǧızεsčímu]	desestimo	14.	[ǧızεsčímə]	________
15.	[ásə]	asa	15.	[ásə]	________
16.	[ǧızısčíx]	desistir	16.	[ǧızısčíx]	________
17.	[mísə]	missa	17.	[mísə]	________
18.	[ǧızumə̃́nu]	desumano	18.	[ǧızumə̃́nu]	________
19.	[mízə]	misa	19.	[mízə]	________
20.	[kísu]	quisso	20.	[kísu]	________
21.	[šízu]	chiso	21.	[šízu]	________
22.	[kέsu]	quesso	22.	[kέsu]	________
23.	[glózə]	glosa	23.	[glózə]	________

El grupo consonántico portugués /kw/ se escribe qu. Así, donde en español se escriben los grupos cua /kwa/ y cuo /kwo/ (cuatro /kwátro/ y cuota /kwóta/), en portugués se escriben los grupos qua /kwa/ y quo /kwo/ (quatro /kwátru/ y quota /kwɔ́tə/.

Es posible en portugués la representación qü del grupo /kw/ delante de las vocales /i/ y /e/. Son muy raros los ejemplos de tal representación.

Escríbanse ortográficamente las siguientes palabras. Todas contienen el grupo /kw/.

1.	[kwəlıdáǧı]	qualidade	1.	[kwəlıdáǧı]	
2.	[kwáxtzu]	quartzo	2.	[kwáxtzu]	
3.	[kwədrádu]	quadrado	3.	[kwədrádu]	
4.	[kwədráx]	quadrar	4.	[kwədráx]	
5.	[kwəxtólə]	quartola	5.	[kwəxtólə]	
6.	[kwəxtɛ́tu]	quarteto	6.	[kwəxtɛ́tu]	
7.	[kwədríλə]	quadrilha	7.	[kwədríλə]	
8.	[kwərɛ́zmə]	quaresma	8.	[kwərɛ́zmə]	
9.	[kwáxtu]	quarto	9.	[kwáxtu]	
10.	[kwátru]	quatro	10.	[kwátru]	
11.	[kwáxtə]	quarta	11.	[kwáxtə]	
12.	[kwázı]	quase	12.	[kwázı]	
13.	[kwɔ́tə]	quota	13.	[kwɔ́tə]	
14.	[kwučızáx]	quotizar	14.	[kwučızáx]	
15.	[kwučízu]	quotizo	15.	[kwučízu]	
16.	[kwučízə]	quotiza	16.	[kwučízə]	
17.	[kwučízı]	quotize	17.	[kwučízı]	
18.	[kwučízəs]	quotizas	18.	[kwučízəs]	
19.	[kwučízıs]	quotizes	19.	[kwučízıs]	
20.	[ ]		20.	[ ]	
21.	[ ]		21.	[ ]	
22.	[ ]		22.	[ ]	
23.	[ ]		23.	[ ]	

La representación ortográfica más frecuente del fonema /ž/ es la letra j. Represéntense ortográficamente las palabras cuyas versiones fonémicas aparecen abajo. Úsese siempre la letra j para representar el fonema /ž/.

1.	[žásə]	jaça	1.	[žásə]	
2.	[žáku]	jaco	2.	[záku]	
3.	[žáǧı]	jade	3.	[žáǧı]	
4.	[žəkuláx]	jacular	4.	[žəkuláx]	
5.	[žənélə]	janela	5.	[žənélə]	
6.	[žáxdə]	jarda	6.	[žáxdə]	
7.	[žáxə]	jarra	7.	[žáxə]	
8.	[žáspı]	jaspe	8.	[žáspı]	
9.	[žugádu]	jogado	9.	[žugádu]	
10.	[žugáx]	jogar	10.	[žugáx]	
11.	[žugádə]	jogada	11.	[žugádə]	
12.	[žótə]	jota	12.	[žótə]	
13.	[žúbə]	juba	13.	[žúbə]	
14.	[žubıláx]	jubilar	14.	[žubıláx]	
15.	[žúbılu]	júbilo	15.	[žúbılu]	
16.	[žubılózu]	jubiloso	16.	[žubılózu]	
17.	[žúgu]	jugo	17.	[žúgu]	
18.	[žúlu]	julo	18.	[žúlu]	
19.	[žúλu]	julho	19.	[žúλu]	
20.	[žúñu]	junho	20.	[žúñu]	
21.	[zúrə]	jura	21.	[žúrə]	
22.	[zuráx]	jurar	22.	[žuráx]	
23.	[žústu]	justo	23.	[žústu]	

646.

Otra representación común del fonema /ž/ es la letra g delante de las vocales deletreadas i y e. Represéntense ortográficamente las palabras cuyas versiones fonémicas aparecen abajo. Úsese siempre la letra g para representar el fonema /ž/.

1.	[žɪláx]	gelar	1.	[žɪláx]	________
2.	[žɪládus]	gelados	2.	[žɪládus]	________
3.	[žɛ́lɪdu]	gélido	3.	[žɛ́lɪdu]	________
4.	[žémə]	gema	4.	[žémə]	________
5.	[žɪmáx]	gemar	5.	[žɪmáx]	________
6.	[žɪmɪdɔ́x]	gemedor	6.	[žɪmɪdɔ́x]	________
7.	[žɪmídu]	gemido	7.	[žɪmídu]	________
8.	[žɪnɪrózu]	generoso	8.	[žɪnɪrózu]	________
9.	[žɪráx]	gerar	9.	[žɪráx]	________
10.	[žɪríx]	gerir	10.	[žɪríx]	________
11.	[žɛ́xmɪ]	germe	11.	[žɛ́xmɪ]	________
12.	[žɪnɪtɔ́x]	genitor	12.	[žɪnɪtɔ́x]	________
13.	[žíƀə]	giba	13.	[žíƀə]	________
14.	[žɪléčɪ]	gilete	14.	[žɪléčɪ]	________
15.	[žɪnástə]	ginasta	15.	[žɪnástə]	________
16.	[žɪnéčɪ]	ginete	16.	[žɪnéčɪ]	________
17.	[žɪráfə]	girafa	17.	[žɪráfə]	________
18.	[žíru]	giro	18.	[žíru]	________
19.	[žɛ́stu]	gesto	19.	[žɛ́stu]	________
20.	[žéləs]	gelas	20.	[žéləs]	________
21.	[žɪlərá]	gelará	21.	[žɪlərá]	________
22.	[žélɪ]	gele	22.	[žélɪ]	________
23.	[žélɪs]	geles	23.	[žélɪs]	________

Con esta página se inicia una serie de ejercicios en los cuales se repasa lo que se aprendió hasta aquí. Si aparece una palabra en transcripción fonémica, escríbase su representación ortográfica. Si aparece una palabra en representación ortográfica, escríbase su transcripción fonémica. Ambos tipos de palabras aparecen en estos ejercicios.

1.	[bə̃́ñu]	banho
2.	[bə̃́ñə]	banha
3.	[žúñu]	junho
4.	[kúñə]	cunha
5.	[kəstə̃́ñə]	castanha
6.	[ərə̃́ñə]	aranha
7.	[ɪspə̃́ñə]	Espanha
8.	[púñu]	punho
9.	[séñə]	senha
10.	[óλu]	olho
11.	[əbéλə]	abelha
12.	[əgúλə]	agulha
13.	[pəréλu]	parelho
14.	[véλu]	velho
15.	[ɪspéλu]	espelho
16.	[vɪxméλu]	vermelho
17.	[trəbáλu]	trabalho
18.	[šə̃́mu]	chamo
19.	[šəmáx]	chamar
20.	[šə̃́mɪ]	chame
21.	[šə̃́məs]	chamas
22.	[šəmə̃́mus]	chamamos
23.	[šəmémus]	chamemos

1.	[__________]	banho
2.	[bə̃́ñə]	__________
3.	[__________]	junho
4.	[kúñə]	__________
5.	[kəstə̃́ñə]	__________
6.	[__________]	aranha
7.	[__________]	Espanha
8.	[púñu]	__________
9.	[séñə]	__________
10.	[óλu]	__________
11.	[əbéλə]	__________
12.	[əgúλə]	__________
13.	[pəréλu]	__________
14.	[__________]	velho
15.	[__________]	espelho
16.	[__________]	vermelho
17.	[__________]	trabalho
18.	[__________]	chamo
19.	[šəmáx]	__________
20.	[__________]	chame
21.	[__________]	chamas
22.	[__________]	chamamos
23.	[šəmémus]	__________

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[págə]	paga
2.	[págɪ]	pague
3.	[pəgə̃́mus]	pagamos
4.	[pəgémus]	paguemos
5.	[sáku]	saco
6.	[sákɪ]	saque
7.	[səkə̃́mus]	sacamos
8.	[səkémus]	saquemos
9.	[fíkə]	fica
10.	[fɪkə̃́mus]	ficamos
11.	[fíkɪ]	fique
12.	[fɪkémus]	fiquemos
13.	[šégə]	chega
14.	[šégɪ]	chegue
15.	[šɪgə̃́mus]	chegamos
16.	[šɪgémus]	cheguemos
17.	[kásu]	caço
18.	[kəsə̃́mus]	caçamos
19.	[kásɪ]	cace
20.	[kəsémus]	cacemos
21.	[fəzémus]	fazemos
22.	[faz]	faz
23.	[paz]	paz

1.	[ ]	paga
2.	[págɪ]	
3.	[ ]	pagamos
4.	[pəgémus]	
5.	[ ]	saco
6.	[sákɪ]	
7.	[ ]	sacamos
8.	[səkémus]	
9.	[ ]	fica
10.	[fɪkə̃́mus]	
11.	[ ]	fique
12.	[fɪkémus]	
13.	[ ]	chega
14.	[šégɪ]	
15.	[ ]	chegamos
16.	[šɪgémus]	
17.	[ ]	caço
18.	[kəsə̃́mus]	
19.	[ ]	cace
20.	[kəsémus]	
21.	[ ]	fazemos
22.	[fas]	
23.	[ ]	paz

Las palabras de este ejercicio aparecen en representación ortográfica. Escríbase la representación fonémica de todas las palabras ejemplares.

1.	[əbríx]	abrir	1.	[ ]	abrir
2.	[əkəbáx]	acabar	2.	[ ]	acabar
3.	[əšáx]	achar	3.	[ ]	achar
4.	[əkuxdáx]	acordar	4.	[ ]	acordar
5.	[əkuzáx]	acusar	5.	[ ]	acusar
6.	[əfəstáx]	afastar	6.	[ ]	afastar
7.	[əgóstu]	agôsto	7.	[ ]	agôsto
8.	[əžudáx]	ajudar	8.	[ ]	ajudar
9.	[əlí]	ali	9.	[ ]	ali
10.	[əlúnu]	aluno	10.	[ ]	aluno
11.	[əmérıkə]	América	11.	[ ]	América
12.	[əmırıkə̃́nu]	americano	12.	[ ]	americano
13.	[ə̃́nu]	ano	13.	[ ]	ano
14.	[əplıkádu]	aplicado	14.	[ ]	aplicado
15.	[əkélı]	aquêle	15.	[ ]	aquêle
16.	[əkílu]	aquilo	16.	[ ]	aquilo
17.	[əkí]	aqui	17.	[ ]	aqui
18.	[ətrás]	atrás	18.	[ ]	atrás
19.	[ávı]	ave	19.	[ ]	ave
20.	[əvınídə]	avenida	20.	[ ]	avenida
21.	[bərátu]	barato	21.	[ ]	barato
22.	[bıbɛ́x]	beber	22.	[ ]	beber
23.	[kəbɛ́x]	caber	23.	[ ]	caber

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[dúmə]	duma
2.	[dúəs]	duas
3.	[dúvɪdə]	dúvida
4.	[duvɪdáx]	duvidar
5.	[ɪlɛ́trɪku]	elétrico
6.	[ɪskádə]	escada
7.	[ɪskrítu]	escrito
8.	[ɪskrɪtɔ́x]	escritor
9.	[ɪskutáx]	escutar
10.	[ɪskɛ́xdu]	esquerdo
11.	[ɪskínə]	esquina
12.	[ɪstáx]	estar
13.	[ɛstə]	esta
14.	[ɪstrádə]	estrada
15.	[fəláx]	falar
16.	[fátu]	fato
17.	[fɛ́xu]	ferro
18.	[fómɪ]	fome
19.	[frázɪ]	frase
20.	[frɛ́sku]	fresco
21.	[fríu]	frio
22.	[fumáx]	fumar
23.	[gəstáx]	gastar

1.	[__________]	duma
2.	[__________]	duas
3.	[__________]	dúvida
4.	[__________]	duvidar
5.	[__________]	elétrico
6.	[__________]	escada
7.	[__________]	escrito
8.	[__________]	escritor
9.	[__________]	escutar
10.	[__________]	esquerdo
11.	[__________]	esquina
12.	[__________]	estar
13.	[__________]	esta
14.	[__________]	estrada
15.	[__________]	falar
16.	[__________]	fato
17.	[__________]	ferro
18.	[__________]	fome
19.	[__________]	frase
20.	[__________]	fresco
21.	[__________]	frio
22.	[__________]	fumar
23.	[__________]	gastar

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ʃíʎu]	filho	1.	[ ]	filho
2.	[íʎə]	ilha	2.	[ ]	ilha
3.	[mɛ́ǧiku]	médico	3.	[ ]	médico
4.	[miǧíx]	medir	4.	[ ]	medir
5.	[míñə]	minha	5.	[ ]	minha
6.	[ʃíʎə]	filha	6.	[ ]	filha
7.	[nəkɛ́lə]	naquela	7.	[ ]	naquela
8.	[nəkélɪ]	naquêle	8.	[ ]	naquêle
9.	[nučísɪə]	notícia	9.	[ ]	notícia
10.	[páxčɪ]	parte	10.	[ ]	parte
11.	[pɛ́xǧɪ]	perde	11.	[ ]	perde
12.	[áxčɪ]	arte	12.	[ ]	arte
13.	[kwədrádu]	quadrado	13.	[ ]	quadrado
14.	[kwáxtə]	quarta	14.	[ ]	quarta
15.	[kwátru]	quatro	15.	[ ]	quatro
16.	[kwɔ́tə]	quota	16.	[ ]	quota
17.	[kɪrɛ́x]	querer	17.	[ ]	querer
18.	[xɪpɪčíx]	repetir	18.	[ ]	repetir
19.	[sɛ́čɪ]	sete	19.	[ ]	sete
20.	[čɪátru]	teatro	20.	[ ]	teatro
21.	[téʎə]	telha	21.	[ ]	telha
22.	[čɪʎádu]	telhado	22.	[ ]	telhado
23.	[čípu]	tipo	23.	[ ]	tipo

652.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[gəvétə]	gaveta
2.	[želu]	gêlo
3.	[gustáx]	gostar
4.	[guzáx]	gozar
5.	[grəvátə]	gravata
6.	[grúpu]	grupo
7.	[igrežə]	igreja
8.	[ɪx]	ir
9.	[ísu]	isso
10.	[ístu]	isto
11.	[ža]	já
12.	[žənέlə]	janela
13.	[žəzέx]	jazer
14.	[žuzé]	José
15.	[lápɪs]	lápis
16.	[ládu]	lado
17.	[lɪvraríə]	livraria
18.	[lívru]	livro
19.	[lugáx]	lugar
20.	[lúʋə]	luva
21.	[mas]	mas
22.	[muráx]	morar
23.	[muxέx]	morrer

1.	[ ]	gaveta
2.	[ ]	gêlo
3.	[ ]	gostar
4.	[ ]	gozar
5.	[ ]	gravata
6.	[ ]	grupo
7.	[ ]	igreja
8.	[ ]	ir
9.	[ ]	isso
10.	[ ]	isto
11.	[ ]	já
12.	[ ]	janela
13.	[ ]	jazer
14.	[ ]	José
15.	[ ]	lápis
16.	[ ]	lado
17.	[ ]	livraria
18.	[ ]	livro
19.	[ ]	lugar
20.	[ ]	luva
21.	[ ]	mas
22.	[ ]	morar
23.	[ ]	morrer

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əkɔ́xdə]	acorda	1.	[ ]	acorda
2.	[əkɔ́xǧɪ]	acorde	2.	[ ]	acorde
3.	[əxčístə]	artista	3.	[ ]	artista
4.	[fíʎu]	filho	4.	[ ]	filho
5.	[fíkɪ]	fique	5.	[ ]	fique
6.	[šávɪ]	chave	6.	[ ]	chave
7.	[vɪxgóñə]	vergonha	7.	[ ]	vergonha
8.	[əžúdə]	ajuda	8.	[ ]	ajuda
9.	[əžúǧɪ]	ajude	9.	[ ]	ajude
10.	[əxčígu]	artigo	10.	[ ]	artigo
11.	[bə̃ñu]	banho	11.	[ ]	banho
12.	[bɪʎéčɪ]	bilhete	12.	[ ]	bilhete
13.	[kəmɪñáx]	caminhar	13.	[ ]	caminhar
14.	[sɪdáǧɪ]	cidade	14.	[ ]	cidade
15.	[ǧɪskubɛ́xtə]	descoberta	15.	[ ]	descoberta
16.	[ǧɪskubríx]	descobrir	16.	[ ]	descobrir
17.	[ǧɪzɪžáx]	desejar	17.	[ ]	desejar
18.	[ǧɪspíx]	despir	18.	[ ]	despir
19.	[ǧísu]	disso	19.	[ ]	disso
20.	[ǧɪzɛ́x]	dizer	20.	[ ]	dizer
21.	[fɪšáx]	fechar	21.	[ ]	fechar
22.	[fɪlís]	feliz	22.	[ ]	feliz
23.	[séǧɪ]	sede	23.	[ ]	sede

654.

Las vocales nasales portuguesas /ĩ ẽ ɐ̃ õ ũ/ delante de las consonantes /p/ y /b/ se escriben im, em, am, om y um. Al final de una palabra los dígrafos im, om y um representan las vocales nasales /ĩ õ ũ/ y los dígrafos em y am los diptongos nasales /ẽỹ/ y /ɐ̃w̃/, respectivamente.

Transcríbanse ortográficamente las siguientes palabras.

1.	[fĩ]	fim	1.	[fĩ]	________
2.	[mĩ]	mim	2.	[mĩ]	________
3.	[vĩ]	vim	3.	[vĩ]	________
4.	[bõ]	bom	4.	[bõ]	________
5.	[kõ]	com	5.	[kõ]	________
6.	[dõ]	dom	6.	[dõ]	________
7.	[ũ]	um	7.	[ũ]	________
8.	[nũ]	num	8.	[nũ]	________
9.	[xũ]	rum	9.	[xũ]	________
10.	[lĩ́mbu]	limbo	10.	[lĩ́mbu]	________
11.	[lẽ́mbrə]	lembra	11.	[lẽ́mbrə]	________
12.	[kə̃́mpu]	campo	12.	[kə̃́mpu]	________
13.	[kṍmprə]	compra	13.	[kṍmprə]	________
14.	[tṹmbə]	tumba	14.	[tṹmbə]	________
15.	[lĩ́mpə̃w̃]	limpam	15.	[lĩ́mpə̃w̃]	________
16.	[fálẽỹ]	falem	16.	[fálẽỹ]	________
17.	[bẽỹ]	bem	17.	[bẽỹ]	________
18.	[xṍmpə̃w̃]	rompam	18.	[xṍmpə̃w̃]	________
19.	[kṹmprẽỹ]	cumprem	19.	[kṹmprẽỹ]	________
20.	[nẽỹ]	nem	20.	[nẽỹ]	________
21.	[kṍmprə̃w̃]	compram	21.	[kṍmprə̃w̃]	________
22.	[lĩ́mpẽỹ]	limpem	22.	[lĩ́mpẽỹ]	________
23.	[tẽỹ]	tem	23.	[tẽỹ]	________

En otras posiciones, las vocales nasales /ĩ ẽ ə̃ õ ũ/ se escriben in, en, an, on y un, respectivamente.

Transcríbanse ortográficamente las siguientes palabras.

1.	[fĩs]	fins
2.	[parabẽ́s]	parabéns
3.	[ə̃vɛ́xsu]	anverso
4.	[bõs]	bons
5.	[ũs]	uns
6.	[frə̃́zɪ]	franze
7.	[fĩs]	fins
8.	[nũs]	nuns
9.	[dõs]	dons
10.	[pẽ́su]	penso
11.	[sõs]	sons
12.	[vẽ́ndu]	vendo
13.	[žəxgĩ́s]	jardins
14.	[kumṹs]	comuns
15.	[ṍngɪ]	onde
16.	[ẽ́šɪ]	enche
17.	[bṍngɪ]	bonde
18.	[arẽ́nkɪ]	arenque
19.	[tõs]	tons
20.	[ĩ́nčɪmu]	íntimo
21.	[xṍnkɪ]	ronque
22.	[ẽ́šə]	encha
23.	[fṹndu]	fundo

1.	[fĩs]	______
2.	[parabẽ́s]	______
3.	[ə̃vɛ́xsu]	______
4.	[bõs]	______
5.	[ũs]	______
6.	[frə̃́zɪ]	______
7.	[fĩs]	______
8.	[nũs]	______
9.	[dõs]	______
10.	[pẽ́su]	______
11.	[sõs]	______
12.	[vẽ́ndu]	______
13.	[žəxgĩ́s]	______
14.	[kumṹs]	______
15.	[ṍngɪ]	______
16.	[ẽ́šɪ]	______
17.	[bṍngɪ]	______
18.	[arẽ́nkɪ]	______
19.	[tõs]	______
20.	[ĩ́nčɪmu]	______
21.	[xṍnkɪ]	______
22.	[ẽ́šə]	______
23.	[fṹndu]	______

656.

Al final de una palabra, se escribe el fonema acentuado /ə̃/ <u>ã</u>. La <u>ã</u> es siempre tónica si no aparece otro signo diacrítico en otra sílaba de la palabra.

1.	[kə̃]	cã
2.	[lə̃]	lã
3.	[sə̃]	sã
4.	[və̃]	vã
5.	[grə̃]	grã
6.	[sə̃s]	sãs
7.	[və̃s]	vãs
8.	[ɪxmə̃́]	irmã
9.	[məsə̃́]	maçã
10.	[alimə̃́]	alemã
11.	[məñə̃́]	manhã
12.	[əməñə̃́]	amanhã
13.	[ɪxmə̃́s]	irmãs
14.	[məsə̃́s]	maçãs
15.	[əlimə̃́s]	alemãs
16.	[məñə̃́s]	manhãs
17.	[əsiə̃́s]	anciãs
18.	[əfə̃́]	afã
19.	[ǧivə̃́]	divã
20.	[tantə̃́]	tantã
21.	[ənə̃́]	anã
22.	[gələ̃́]	galã
23.	[ímə̃]	ímã

1.	[kə̃]	
2.	[lə̃]	
3.	[sə̃]	
4.	[və̃]	
5.	[grə̃]	
6.	[sə̃s]	
7.	[və̃s]	
8.	[ɪxmə̃́]	
9.	[məsə̃́]	
10.	[əlimə̃́]	
11.	[məñə̃́]	
12.	[əməñə̃́]	
13.	[ɪxmə̃́s]	
14.	[məsə̃́s]	
15.	[əlimə̃́s]	
16.	[məñə̃́s]	
17.	[əsiə̃́s]	
18.	[əfə̃́]	
19.	[ǧivə̃́]	
20.	[tə̃ntə̃́]	
21.	[ənə̃́]	
22.	[gələ̃́]	
23.	[ímə̃]	

¡Repásese lo aprendido! Si una palabra aparece en transcripción fonémica, escríbase su representación ortográfica. Si aparece en representación ortográfica, escríbase su transcripción fonémica.

1.	[límbu]	limbo
2.	[kašĩ́mbu]	cachimbo
3.	[lĩ́mpə̃w̃]	limpam
4.	[lĩ́mpə]	limpa
5.	[sĩ́mplɪs]	simples
6.	[sĩ́ŋku]	cinco
7.	[vĩ́ndu]	vindo
8.	[subĩ́ndu]	subindo
9.	[pĩ́ŋgu]	pingo
10.	[vĩ́ŋgɪ]	vingue
11.	[vĩ́ŋgẽỹ]	vinguem
12.	[ɪsfĩ́žɪ]	esfinge
13.	[čĩ́žu]	tinjo
14.	[ĩ́stə]	insta
15.	[kĩ́ntu]	quinto
16.	[kĩ́zɪ]	quinze
17.	[ĩ́nčɪmu]	íntimo
18.	[ĩ́nǧɪus]	índios
19.	[pruvĩ́sɪəs]	províncias
20.	[mĩ́ntə]	minta
21.	[lẽ́mbrə]	lembra
22.	[sẽ́mprɪ]	sempre
23.	[kẽ́nčɪ]	quente

1.	[límbu]	________
2.	[________]	cachimbo
3.	[________]	limpam
4.	[________]	limpa
5.	[________]	simples
6.	[________]	cinco
7.	[vĩ́ndu]	________
8.	[________]	subindo
9.	[________]	pingo
10.	[________]	vingue
11.	[________]	vinguem
12.	[________]	esfinge
13.	[čĩ́žu]	________
14.	[________]	insta
15.	[________]	quinto
16.	[________]	quinze
17.	[________]	íntimo
18.	[ĩ́nǧɪus]	________
19.	[________]	províncias
20.	[________]	minta
21.	[________]	lembra
22.	[sẽ́mprɪ]	________
23.	[________]	quente

658.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[tẽ́mpus]	tempos
2.	[lẽ́su]	lenço
3.	[vẽ́ndu]	vendo
4.	[vẽ́ndẽỹ]	vendem
5.	[vẽ́nǧɪ]	vende
6.	[ərẽ́nkɪ]	arenque
7.	[pẽ́su]	penso
8.	[lẽ́ntəs]	lentas
9.	[ẽ́ntrɪ]	entre
10.	[ẽ́šɪ]	enche
11.	[ẽ́šə̃w̃]	encham
12.	[ẽ́fəzɪ]	ênfase
13.	[pẽ́ndulu]	pêndulo
14.	[sɪẽ́sɪə]	ciência
15.	[ə̃́mbus]	ambos
16.	[kə̃́mpu]	campo
17.	[brə̃́nku]	branco
18.	[frə̃́sə]	França
19.	[mə̃́ndu]	mando
20.	[mə̃́ndə̃w̃]	mandam
21.	[mə̃́ngu]	mango
22.	[sə̃́ngɪ]	sangue
23.	[əbrə̃́žẽỹ]	abrangem

1.	[tẽ́mpus]	________
2.	[lẽ́su]	________
3.	[vẽ́ndu]	________
4.	[________]	vendem
5.	[________]	vende
6.	[________]	arenque
7.	[pẽ́su]	________
8.	[lẽ́ntəs]	________
9.	[________]	entre
10.	[________]	enche
11.	[ẽ́šə̃w̃]	________
12.	[________]	ênfase
13.	[________]	pêndulo
14.	[________]	ciência
15.	[ə̃́mbus]	________
16.	[________]	campo
17.	[________]	branco
18.	[________]	França
19.	[mə̃́ndu]	________
20.	[________]	mandam
21.	[________]	mango
22.	[________]	sangue
23.	[əbrə̃́žẽỹ]	________

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ə̃́žus]	anjos	1.	[ ]	anjos
2.	[ıstə̃́nkı]	estanque	2.	[ıstə̃nkı]	
3.	[mə̃́səs]	mansas	3.	[ ]	mansas
4.	[tə̃́ntəs]	tantas	4.	[ ]	tantas
5.	[frə̃́zı]	franze	5.	[ ]	franze
6.	[ə̃šu]	ancho	6.	[ ]	ancho
7.	[sıə̃́ndu]	ceando	7.	[ ]	ceando
8.	[giə̃́nčı]	diante	8.	[ ]	diante
9.	[kwə̃́ndu]	quando	9.	[ ]	quando
10.	[ə̃́mbəx]	âmbar	10.	[ ]	âmbar
11.	[də̃́nǧı]	dândi	11.	[ ]	dândi
12.	[lə̃́mpədə]	lâmpada	12.	[ ]	lâmpada
13.	[ə̃́ngulu]	ângulo	13.	[ ]	ângulo
14.	[kə̃́mbıu]	câmbio	14.	[ ]	câmbio
15.	[ə̃́sıə]	ânsia	15.	[ ]	ânsia
16.	[kə̃́mərə]	câmara	16.	[ ]	câmara
17.	[ə̃́nımu]	ânimo	17.	[ ]	ânimo
18.	[krə̃́nıu]	crânio	18.	[ ]	crânio
19.	[susıdə̃́nıu]	sucedâneo	19.	[ ]	sucedâneo
20.	[bṍmbə]	bomba	20.	[bõmbə]	
21.	[kṍmprə]	compra	21.	[ ]	compra
22.	[kṍmprẽỹ]	comprem	22.	[ ]	compram
23.	[xṍmpə̃w̃]	rompam	23.	[ ]	rompam

660.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[trṍnku]	tronco	1.	[trṍnku]	
2.	[ṍnǧı]	onde	2.	[ ]	onde
3.	[lṍngu]	longo	3.	[ ]	longo
4.	[lṍžı]	longe	4.	[ ]	longe
5.	[mṍžı]	monge	5.	[ ]	monge
6.	[ıspṍžə]	esponja	6.	[ ]	esponja
7.	[xṍnkı]	ronque	7.	[ ]	ronque
8.	[mṍstru]	monstro	8.	[ ]	monstro
9.	[kṍntu]	conto	9.	[ ]	conto
10.	[ṍzı]	onze	10.	[ ]	onze
11.	[pṍnčıku]	pôntico	11.	[ ]	pôntico
12.	[kṍsulıs]	cônsules	12.	[ ]	cônsules
13.	[ətṹ]	atum	13.	[ətṹ]	
14.	[kumṹ]	comum	14.	[ ]	comum
15.	[kumṹs]	comuns	15.	[ ]	comuns
16.	[nıñṹ]	nenhum	16.	[ ]	nenhum
17.	[nıñṹs]	nenhuns	17.	[ ]	nenhuns
18.	[tṹmbə]	tumba	18.	[ ]	tumba
19.	[kṹmprı]	cumpre	19.	[ ]	cumpre
20.	[žṹnku]	junco	20.	[ ]	junco
21.	[pṹžı]	punge	21.	[ ]	punge
22.	[mṹžu]	munjo	22.	[ ]	munjo
23.	[kṹmprẽỹ]	cumprem	23.	[ ]	cumprem

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əsɪdḗnčɪ]	acidente	1.	[ ]	acidente
2.	[əmə̃ñə̃́]	amanhã	2.	[ ]	amanhã
3.	[kḗnčɪ]	quente	3.	[ ]	quente
4.	[kṍmprə]	compra	4.	[ ]	compra
5.	[kṍntə]	conta	5.	[ ]	conta
6.	[kũntáx]	contar	6.	[ ]	contar
7.	[kõmpru]	compro	7.	[ ]	compro
8.	[kũmpráx]	comprar	8.	[ ]	comprar
9.	[ǧɪzḗmbru]	dezembro	9.	[ ]	dezembro
10.	[fazḗndə]	fazenda	10.	[ ]	fazenda
11.	[frə̃sés]	francês	11.	[ ]	francês
12.	[ĩnglés]	inglês	12.	[ ]	inglês
13.	[grə̃́ŋǧɪ]	grande	13.	[ ]	grande
14.	[ɪxmə̃́]	irmã	14.	[ ]	irmã
15.	[lə̃]	lã	15.	[ ]	lã
16.	[sə̃]	sã	16.	[ ]	sã
17.	[ĩvɛ́xnu]	inverno	17.	[ ]	inverno
18.	[nṹnkə]	nunca	18.	[ ]	nunca
19.	[pḗsə]	pensa	19.	[ ]	pensa
20.	[pĩsáx]	pensar	20.	[ ]	pensar
21.	[sɪgĩ́nčɪ]	seguinte	21.	[ ]	seguinte
22.	[sḗnčɪ]	sente	22.	[ ]	sente
23.	[sĩnčíx]	sentir	23.	[ ]	sentir

Como en español, en portugués la letra h, con excepción del caso de los dígrafos ch, nh y lh, no sirve ningún propósito fonológico. El uso de la letra h en la ortografía moderna portuguesa obedece a reglas históricas. Todas las palabras de este ejercicio se escriben con h. Escríbase cada ejemplo.

1.	[ábitu]	hábito
2.	[álitu]	hálito
3.	[álu]	halo
4.	[əvɛ́x]	haver
5.	[ɛ́rə]	hera
6.	[ɛxdáǧi]	herdade
7.	[ídrə]	hidra
8.	[idrátu]	hidrato
9.	[ínu]	hino
10.	[ípiku]	hípico
11.	[ómẽỹ]	homem
12.	[unɛ́stu]	honesto
13.	[unɔ́x]	honor
14.	[ɔ́rə]	hora
15.	[ɔ́xdə]	horda
16.	[ɔ́xidu]	hórrido
17.	[ɔ́xtə]	horta
18.	[ɔ́sči]	hoste
19.	[əvíə]	havia
20.	[umə̃́nu]	humano
21.	[úmu]	humo
22.	[umɔ́x]	humor
23.	[únu]	huno

1.	[ábitu]	________
2.	[álitu]	________
3.	[álu]	________
4.	[əvɛ́x]	________
5.	[ɛ́rə]	________
6.	[ɛxdáǧi]	________
7.	[ídrə]	________
8.	[idrátu]	________
9.	[ínu]	________
10.	[ípiku]	________
11.	[ómẽỹ]	________
12.	[unɛ́stu]	________
13.	[unɔ́x]	________
14.	[ɔ́rə]	________
15.	[ɔ́xdə]	________
16.	[ɔ́xidu]	________
17.	[ɔ́xtə]	________
18.	[ɔ́sči]	________
19.	[əvíə]	________
20.	[umə̃́nu]	________
21.	[úmu]	________
22.	[umɔ́x]	________
23.	[únu]	________

De todas las letras portuguesas es la x la más compleja. Bajo distintas circunstancias esta letra representa los fonemas /š/, /s/, /z/ o /ks/. Es difícil saber de antemano cuál de estos fonemas está representado. Todas las palabras cuya representación fonémica aparece abajo se escriben con x. Escríbase cada ejemplo, observando siempre las circunstancias bajo las cuales se usa la letra x.

1.	[lí̌šu]	lixo
2.	[ẽšútu]	enxuto
3.	[ənέksu]	anexo
4.	[ənɪksáx]	anexar
5.	[ənɪší̃]	anexim
6.	[ɪzə̃́mɪ]	exame
7.	[ɪzátu]	exato
8.	[fíksu]	fixo
9.	[fɪksáx]	fixar
10.	[ɪzəráx]	exarar
11.	[fíksə̃w̃]	fixam
12.	[bɪšígə]	bexiga
13.	[fíksə]	fixa
14.	[šíkərə]	xícara
15.	[šədrέs]	xadrez
16.	[gəšétə]	gaxeta
17.	[ša]	xá
18.	[šέkɪ]	xeque
19.	[šúkru]	xucro
20.	[šílə]	xila
21.	[šɪvá]	xevá
22.	[tέstu]	texto
23.	[sέksu]	sexo

1.	[lí̌šu]	____________
2.	[ẽšútu]	____________
3.	[ənέksu]	____________
4.	[ənɪksáx]	____________
5.	[ənɪší̃]	____________
6.	[ɪzə̃́mɪ]	____________
7.	[ɪzátu]	____________
8.	[fíksu]	____________
9.	[fɪksáx]	____________
10.	[ɪzəráx]	____________
11.	[fíksə̃w̃]	____________
12.	[bɪšígə]	____________
13.	[fíksə]	____________
14.	[šíkərə]	____________
15.	[šədrέs]	____________
16.	[gəšétə]	____________
17.	[ša]	____________
18.	[šέkɪ]	____________
19.	[šúkru]	____________
20.	[šílə]	____________
21.	[šɪvá]	____________
22.	[tέstu]	____________
23.	[sεksu]	____________

664.

Si es necesario un acento escrito para corresponder a la acentuación fonológica de una palabra portuguesa, muchas veces se escribe el acento ortográfico ´. El acento escrito ´ se muda en acento escrito ` en toda palabra portuguesa a la cual se agrega un sufijo de tipo acentuado. En español hay semejante retención del acento escrito, pero sin variación entre ´ y `.

Español:	Portugués:
fácil	fácil
fácilmente	fàcilmente

Fórmense adverbios del tipo -mente de los adjetivos portugueses que siguen. Préstese especial atención a los acentos escritos.

única:

____

ùnicamente

só:

____

sòmente

sábia:

____

sàbiamente

amável:

____

amàvelmente

acústica:

____

acùsticamente

artibrária:

____

arbitràriamente

estética:

____

estèticamente

súbita:

____

sùbitamente

afável:

____

afàvelmente

Es obligatorio el acento escrito en toda palabra con acento fonológico en la sílaba antepenúltima. Este acento se representa ortográficamente de dos maneras: ´ o ^. Las vocales acentuadas /ə̃ e o/, representadas a e y o respectivamente, llevan acento ortográfico circonflejo, ^. Se notará que las vocales ortográficos â, ê y ô ocurren frecuentemente delante de una consonante nasal (representada m o n). Esto se debe a que sólo vocales cerradas se articulan delante de una consonante nasal. Las vocales abiertas, /a ɛ ɔ/ nunca se articulan delante de /m/ o /n/.

Todas las palabras de este ejercicio llevan acento circonflejo. La vocal acentuada está seguida de una consonante nasal. Escríbase cada ejemplo.

1.	[kə̃́marə]	câmara	1.	[kə̃́marə]	______
2.	[ẽ́fazɪ]	ênfase	2.	[ẽ́fazɪ]	______
3.	[ẽndẽ́mɪku]	endêmico	3.	[ẽndẽ́mɪku]	______
4.	[ɪpẽ́nčɪzɪ]	epêntese	4.	[ɪpẽ́ncɪzɪ]	______
5.	[ónɪbus]	ônibus	5.	[ónɪbus]	______
6.	[ómɪgə]	ômega	6.	[ómɪgə]	______
7.	[ə̃́furə]	ânfora	7.	[ə̃́furə]	______
8.	[butə̃́nɪku]	botânico	8.	[butə̃́nɪku]	______
9.	[kə̃́nğɪdu]	cândido	9.	[kə̃́ngɪdu]	______
10.	[sɪzə̃́nɪə]	cizânia	10.	[sɪzə̃́nɪə]	______
11.	[kómudu]	cômodo	11.	[kómudu]	______
12.	[kómɪku]	cômico	12.	[kómɪku]	______
13.	[kṍmputu]	cômputo	13.	[kṍmputu]	______
14.	[ğɪkə̃́mɪtru]	decâmetro	14.	[ğɪkə̃́mɪtru]	______
15.	[ğɪsẽ́vɪru]	decênviro	15.	[ğɪsẽ́vɪru]	______
16.	[ğɪnə̃́mɪkə]	dinâmica	16.	[ğɪnə̃́mɪkə]	______
17.	[ẽ́nulu]	ênulo	17.	[ẽ́nulu]	______
18.	[ɪstə̃́sɪə]	estância	18.	[ɪstə̃́sɪə]	______
19.	[fərə̃ndulə]	farândola	19.	[fərə̃́ndulə]	______
20.	[žẽ́nɪu]	gênio	20.	[žẽ́nɪu]	______
21.	[žɪrə̃́ndulə]	girândola	21.	[žɪrə̃́ndulə]	______
22.	[gṍndulə]	gôndola	22.	[gṍndulə]	______
23.	[ɪdẽ́nčɪku]	idêntico	23.	[ɪdẽ́nčɪku]	______

Préstese especial atención al empleo de los acentos ortográficos en las siguientes palabras españolas y portuguesas:

Español:	Portugués:
día continúa	dia continua
diario distancia continua	diário distância contínua

Frecuentemente, palabras que terminan en -ia, -io, -ua y -uo llevan el acento tónico fonológico en la misma sílaba en ambas lenguas. El uso del acento escrito es la indicación esencial de las diferencias que existen entre las dos lenguas.

Estúdiese el digrama dado arriba. Decídase a base de este diagrama si llevarán acento ortográfico las siguientes palabras portuguesas. Escríbase el acento que falte en las palabras portuguesas que siguen. Recuérdese de que el acento ortográfico se escribe ^ sobre las vocales a, e y o delante de las consonantes nasales m y n.

	Español:	Portugués:
língua	**lengua**	**lingua**
geografia	**geografía**	**geografia**
sábio	**sabio**	**sabio**
tio	**tío**	**tio**
arbitrário	**arbitrario**	**arbitrario**
infância	**infancia**	**infancia**
cúria	**curia**	**curia**
tia	**tía**	**tia**
pátria	**patria**	**patria**
família	**familia**	**familia**

sentia
planetária
notícia
matéria
féria
infâmia
inércia
infância
dissidência
colônia
sáia
pátria
difidência
falácia
sumária
prêmio
boêmia
fia
expia
economia
filosofia
dizia
sombria
ferrovia
inocência
fazia
fervia

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

Español:	Portugués:
sentía	sentia
planetaria	planetaria
noticia	noticia
materia	materia
feria	feria
infamia	infamia
inercia	inercia
infancia	infancia
disidencia	dissidencia
colonia	colonia
saya	saia
patria	patria
difidencia	difidencia
falacia	falacia
sumaria	sumaria
premio	premio
bohemia	boemia
fía	fia
expía	expia
economía	economia
filosofía	filosofia
decía	dizia
sombría	sombria
ferrovía	ferrovia
inocencia	inocencia
hacía	fazia
hervía	fervia

Lúcio	própria
até	espécie
gládio	cônico
já	símbolo
dúvida	aparência
polìticamente	pálpebras
império	sòzinho
pó	próxima
através	levarás
também	ìntimamente
Mesopotâmia	Jerusalém
sùbitamente	Belém
gênio	Antígono
conseqüência	constituído
época	palácio
séculos	Júlio
Ântipas	física
Salomé	emissários
Ásia	ruído
aceitável	hálito
cinqüenta	além

¡Practiquemos la colocación de los acentos ortográficos! Todas las palabras de los ejercicios que siguen requieren el acento ortográfico en la vocal subrayada. Escríbase el acento ortográfico sobre cada vocal subrayada. Verifíquese la ortografía auténtica por comparar la respuesta suya con la ortografía correcta en la columna a la izquierda. Recuérdese de que el acento ortográfico se escribe ^ sobre las vocales a, e y o delante de las consonantes nasales m y n.

Lucio	propria
ate	especie
gladio	conico
ja	simbolo
duvida	aparencia
politicamente	palpebras
imperio	sozinho
po	proxima
atraves	levaras
tambem	intimamente
Mesopotamia	Jerusalem
subitamente	Belem
genio	Antigono
consequencia	constituido
epoca	palacio
seculos	Julio
Antipas	fisica
Salome	emissarios
Asia	ruido
aceitavel	halito
cinquenta	alem

ódio	Persia
não	então
dará	darão
favorável	Antípatro
címbalo	direção
astrólogo	são
expressão	lábios
tão	áspera
língua	recém
imutável	César
silêncio	contrário
inconcebível	salão
gêmeos	difícilmente
irmãos	espiões
imiginário	denúncias
espião	dèbilmente
concluída	lá
legionário	atrás
protótipo	vítimas
súplicas	compaixões
insensíveis	nó
acontecerá	acontecerão
pátio	água
alucinações	estábulo
névoa	mãe
cérebro	José
relatório	missão
lânguidamente	séria

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

odio	Persia
nao	entao
dara	darao
favoravel	Antipatro
cimbalo	direçao
astrologo	sao
expressao	labios
tao	aspera
lingua	recem
imutavel	Cesar
silencio	contrario
inconcebivel	salao
gemeos	dificilmente
irmaos	espioes
imiginario	denuncias
espiao	debilmente
concluida	la
legionario	atras
prototipo	vitimas
suplicas	compaixoes
insensiveis	no
acontecera	acontecerao
patio	agua
alucinaçoes	estabulo
nevoa	mae
cerebro	Jose
relatorio	missao
languidamente	seria

êle	nêle
dêle	êste
nêste	dêste
êsse	nêsse
dêsse	aquêle
naquêle	daquêle
vêzes	fôlego
côrte	segrêdo
êles	dêles
nêles	êstes
dêstes	nêstes
êsses	dêsses
nêsses	aquêles
daquêles	naquêles
três	fêz
fôrças	fôsse
repugnância	sêde
fôrem	aparência
mêdo	fôra
sôbre	distância
espôsa	môça
Pôncio	bôca
tôdas	tôscas
tôpo	acôrdo
paciência	apêlo
pôde	cotovêlo
surprêsa	vêde
esfôrço	côr

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

ele	nele
dele	este
neste	deste
esse	nesse
desse	aquele
naquele	daquele
vezes	folego
corte	segredo
eles	deles
neles	estes
destes	nestes
esses	desses
nesses	aqueles
daqueles	naqueles
tres	fez
forças	fosse
repugnancia	sede
forem	aparencia
medo	fora
sobre	distancia
esposa	moça
Poncio	boca
todas	toscas
topo	acordo
paciencia	apelo
pode	cotovelo
surpresa	vede
esforço	cor

Al final de una palabra, los diptongos tónicos nasales /ə̃w̃/, /ə̃ỹ/ y /õỹ/ se escriben <u>ão</u>, <u>ãe</u> y <u>õe</u>, respectivamente. En palabras así deletreadas, el acento tónico fonológico siempre se articula en la sílaba final.

Si aparece un signo de acentuación en otra sílaba que la última, como en las palabras <u>órfão</u> y <u>bênção</u>, será átona la sílaba final. La representación ortográfica de la sílaba final en tales palabras corresponde a reglas etimológicas.

1.	[sifə̃́w̃]	sifão	1.	[sifə̃́w̃]	
2.	[pəgə̃́w̃]	pagão	2.	[pəgə̃́w̃]	
3.	[pilə̃́w̃]	pilão	3.	[pilə̃́w̃]	
4.	[ixmə̃́w̃s]	irmãos	4.	[ixmə̃́w̃s]	
5.	[virə̃́w̃]	virão	5.	[virə̃́w̃]	
6.	[əšarə̃́w̃]	acharão	6.	[əšarə̃́w̃]	
7.	[kəñə̃́w̃]	canhão	7.	[kəñə̃́w̃]	
8.	[əviə̃́w̃]	avião	8.	[əviə̃́w̃]	
9.	[mə̃ỹ]	mãe	9.	[mə̃ỹ]	
10.	[mə̃ỹs]	mães	10.	[mə̃ỹs]	
11.	[kə̃ỹs]	cães	11.	[kə̃ỹs]	
12.	[pə̃ỹs]	pães	12.	[pə̃ỹs]	
13.	[alimə̃́ỹs]	alimães	13.	[alimə̃́ỹs]	
14.	[kəpitə̃́ỹs]	capitães	14.	[kəpitə̃́ỹs]	
15.	[iskrivə̃́ỹs]	escrivães	15.	[iskrivə̃́ỹs]	
16.	[əviṍỹs]	aviões	16.	[əviṍỹs]	
17.	[kəmiñṍỹs]	caminhões	17.	[kəmiñṍỹs]	
18.	[miλṍỹs]	milhões	18.	[miλṍỹs]	
19.	[kəxvṍỹs]	carvões	19.	[kəxvṍỹs]	
20.	[vərṍỹs]	varões	20.	[vərṍỹs]	
21.	[sifṍỹs]	sifões	21.	[sifṍỹs]	
22.	[pṍỹ]	põe	22.	[pṍỹ]	
23.	[pṍỹs]	pões	23.	[pṍỹs]	

672.

En la representación ortográfica de otros diptongos, están escritas i y u las semivocales /y/ y /w/, e.g.

/ay/ - ai	/ɛw/ - éu	/oy/ - oi
/ɛy/ - éi	/ew/ - eu	/ow/ - ou
/ey/ - ei	/ɔy/ - ói	/wi/ - ui

Transcríbanse ortográficamente las siguientes palabras:

1.	[kay]	cai	1.	[kay]	
2.	[pay]	pai	2.	[pay]	
3.	[xɛys]	réis	3.	[xɛys]	
4.	[pəpɛ́ys]	papéis	4.	[pəpɛ́ys]	
5.	[dey]	dei	5.	[dey]	
6.	[xey]	rei	6.	[xey]	
7.	[xɛw]	réu	7.	[xɛw]	
8.	[vɛw]	véu	8.	[vɛw]	
9.	[dɔy]	dói	9.	[dɔy]	
10.	[xɔy]	rói	10.	[xɔy]	
11.	[doy]	doi	11.	[doy]	
12.	[foy]	foi	12.	[foy]	
13.	[dow]	dou	13.	[dow]	
14.	[vow]	vou	14.	[vow]	
15.	[fwi]	fui	15.	[fwi]	
16.	[say]	sai	16.	[say]	
17.	[vay]	vai	17.	[vay]	
18.	[ənɛ́ys]	anéis	18.	[ənɛ́ys]	
19.	[fiɛ́ys]	fiéis	19.	[fiɛ́ys]	
20.	[lɛw]	léu	20.	[lɛw]	
21.	[sɛw]	céu	21.	[sɛw]	
22.	[mew]	meu	22.	[mew]	
23.	[tew]	teu	23.	[tew]	

El diptongo (1) /aw/ (2) /ɛw/ (3) /iw/ al final de una sílaba se escribe frecuentemente (1) al (2) el. (3) il Todas las palabras de este ejercicio terminan en estos diptongos.

Escríbase cada ejemplo en representación ortográfica

1.	[mɛw]	mel
2.	[mə̃nkáw]	mancal
3.	[mə̃ndríu]	mandril
4.	[pruvávɛw]	provável
5.	[glubáw]	global
6.	[fásɪu]	fácil
7.	[fəxdɛ́w]	fardel
8.	[fɪskáw]	fiscal
9.	[dəčíu]	datil
10.	[nɪvɛ́w]	nivel
11.	[mudáw]	modal
12.	[kəxíu]	carril
13.	[kəzáw]	casal
14.	[fəčívɛw]	fatível
15.	[víu]	vil
16.	[nuxmáw]	normal
17.	[fɛw]	fel
18.	[pwɪríu]	pueril
19.	[saw]	sal
20.	[flutávɛw]	flutável
21.	[maw]	mal
22.	[frõsíu]	froncil
23.	[bukáw]	bocal

1.	[mɛw]	________
2.	[mə̃nkáw]	________
3.	[mə̃ndríu]	________
4.	[pruvávɛw]	________
5.	[glubáw]	________
6.	[fásɪu]	________
7.	[fəxdɛ́w]	________
8.	[fɪskáw]	________
9.	[dəčíu]	________
10.	[nɪvɛ́w]	________
11.	[mudáw]	________
12.	[kəxíu]	________
13.	[kəzáw]	________
14.	[fəčívɛw]	________
15.	[víu]	________
16.	[nuxmáw]	________
17.	[fɛw]	________
18.	[pwɪríu]	________
19.	[saw]	________
20.	[flutávɛw]	________
21.	[maw]	________
22.	[frõsíu]	________
23.	[bukáw]	________

¡Repasemos lo que ya aprendimos! Los renglones en la columna a la derecha exigen o la representación ortográfica de una palabra que aparece en representación fonética o la representación fonética de una palabra escrita. Hágase cada ejemplo según las indicaciones.

Después de transcribir cada ejemplo, líguese la grabadora y repítase y grábese cada ejemplo después de dictarlo el modelo. Vuélvase luego al principio del ejercicio para verificar la autenticidad de su pronunciación.

1.	[ka]	cá
2.	[da]	dá
3.	[a]	há
4.	[ža]	já
5.	[la]	lá
6.	[ma]	má
7.	[pa]	pá
8.	[va]	vá
9.	[ša]	chá
10.	[das]	dás
11.	[as]	hás
12.	[mas]	más
13.	[pas]	pás
14.	[maw]	mal
15.	[kwaw]	qual
16.	[saw]	sal
17.	[taw]	tal
18.	[dax]	dar
19.	[max]	mar
20.	[pax]	par
21.	[fas]	faz
22.	[žas]	jaz
23.	[pas]	paz

1.	[ka]	
2.	[ ]	dá
3.	[a]	
4.	[ ]	já
5.	[la]	
6.	[ ]	má
7.	[pa]	
8.	[ ]	vá
9.	[ša]	
10.	[ ]	dás
11.	[as]	
12.	[ ]	más
13.	[pas]	
14.	[ ]	mal
15.	[kwaw]	
16.	[ ]	sal
17.	[taw]	
18.	[ ]	dar
19.	[max]	
20.	[ ]	par
21.	[fas]	
22.	[ ]	jaz
23.	[pas]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[tras]	traz
2.	[dərá]	dará
3.	[ıstá]	está
4.	[məná]	maná
5.	[fərás]	farás
6.	[ətrás]	atrás
7.	[əlyás]	aliás
8.	[kənáw]	canal
9.	[muráw]	moral
10.	[ənwáw]	anual
11.	[fəláx]	falar
12.	[lıváx]	levar
13.	[xısyáx]	recear
14.	[vwax]	voar
15.	[trabəláx]	trabalhar
16.	[əsás]	assaz
17.	[xəpás]	rapaz
18.	[kabu]	cabo
19.	[sákõw̃]	sacam
20.	[pásu]	paço
21.	[ládu]	lado
22.	[gəxáfə]	garrafa
23.	[págə]	paga

1.	[ ]	traz
2.	[dərá]	
3.	[ ]	está
4.	[məná]	
5.	[ ]	farás
6.	[ətrás]	
7.	[ ]	aliás
8.	[kənáw]	
9.	[ ]	moral
10.	[ənwáw]	
11.	[ ]	falar
12.	[lıvráx]	
13.	[ ]	recear
14.	[vwax]	
15.	[ ]	trabalhar
16.	[əsás]	
17.	[ ]	rapaz
18.	[kábu]	
19.	[ ]	sacam
20.	[pasu]	
21.	[ ]	lado
22.	[gəxáfə]	
23.	[ ]	paga

676.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[págɪ]	pague
2.	[ážẽỹ]	agem
3.	[trážɪ]	traje
4.	[fálə]	fala
5.	[kápə]	capa
6.	[sákẽỹ]	saquem
7.	[kárus]	caros
8.	[káxus]	carros
9.	[kázə]	casa
10.	[pásə̃w̃]	passam
11.	[dátəs]	datas
12.	[dávə]	dava
13.	[gázɪ]	gaze
14.	[mášus]	machos
15.	[váλu]	valho
16.	[fáwtə]	falta
17.	[páxčɪ]	parte
18.	[mɪlágrɪ]	milagre
19.	[čɪátru]	teatro
20.	[əlɪádus]	aliados
21.	[vwádu]	voado
22.	[ɪgwálə]	iguala
23.	[káẽỹ]	caem

1.	[págɪ]	______
2.	[______]	agem
3.	[trážɪ]	______
4.	[______]	fala
5.	[kápə]	______
6.	[______]	saquem
7.	[kárus]	______
8.	[______]	carros
9.	[kázə]	______
10.	[______]	passam
11.	[dátəs]	______
12.	[______]	dava
13.	[gázɪ]	______
14.	[______]	machos
15.	[vaλu]	______
16.	[______]	falta
17.	[páxčɪ]	______
18.	[______]	milagre
19.	[čɪátru]	______
20.	[______]	aliados
21.	[vwádu]	______
22.	[______]	iguala
23.	[kaẽỹ]	______

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[sáẽỹ]	saem
2.	[lápɪs]	lápis
3.	[fásɪu]	fácil
4.	[kərátɪx]	caráter
5.	[fáseys]	fáceis
6.	[sábadu]	sábado
7.	[pásərus]	pássaros
8.	[várɪus]	vários
9.	[ágwə]	água
10.	[fəlárəmus]	faláramos
11.	[tumásɪmus]	tomássemos
12.	[kə̃]	cã
13.	[lə̃]	lã
14.	[sə̃]	sã
15.	[və̃]	vã
16.	[grə̃]	grã
17.	[sə̃s]	sãs
18.	[və̃s]	vãs
19.	[ɪxmə̃́]	irmã
20.	[məñə̃́]	manhã
21.	[məsə̃́s]	maçãs
22.	[əlɪmə̃́]	alemã
23.	[əlɪmə̃́s]	alemãs

1.	[ ]	saem
2.	[lápɪs]	
3.	[ ]	fácil
4.	[kərátɪx]	
5.	[ ]	fáceis
6.	[sábadu]	
7.	[ ]	pássaros
8.	[várɪus]	
9.	[ ]	água
10.	[fəlárəmus]	
11.	[ ]	tomássemos
12.	[kə̃]	
13.	[ ]	lã
14.	[sə̃]	
15.	[ ]	vã
16.	[grə̃]	
17.	[ ]	sãs
18.	[və̃s]	
19.	[ ]	irmã
20.	[məñə̃́]	
21.	[ ]	maçãs
22.	[əlɪmə̃́]	
23.	[ ]	alemãs

678.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əməñə̃́]	amanhã
2.	[əsiə̃́s]	anciãs
3.	[ə̃́mbus]	ambos
4.	[kə̃́mpu]	campo
5.	[brə̃́nku]	branco
6.	[frə̃́sə]	França
7.	[mə̃́ndu]	mando
8.	[mə̃́ndəw]	mandam
9.	[mə̃́ngu]	mango
10.	[sə̃́ngi]	sangue
11.	[əbrə̃́žẽy]	abrangem
12.	[ənwáriu]	anuário
13.	[ə̃́žus]	anjos
14.	[istə̃́nki]	estanque
15.	[mə̃́sus]	mansos
16.	[tə̃́ntəs]	tantas
17.	[frə̃́zi]	franze
18.	[ə̃́šu]	ancho
19.	[siə̃́ndu]	ceando
20.	[ǧiə̃́nči]	diante
21.	[swə̃́ndu]	soando
22.	[kwə̃́ndu]	quando
23.	[ə̃́mbəx]	âmbar

1.	[əməñə̃́]	
2.	[ ]	anciãs
3.	[ə̃́mbus]	
4.	[ ]	campo
5.	[brə̃́nku]	
6.	[ ]	França
7.	[mə̃́ndu]	
8.	[ ]	mandam
9.	[mə̃́ngu]	
10.	[ ]	sangue
11.	[əbrə̃́žẽy]	
12.	[ ]	anuário
13.	[ə̃́žus]	
14.	[ ]	estanque
15.	[mə̃́sus]	
16.	[ ]	tantas
17.	[frə̃́zi]	
18.	[ ]	ancho
19.	[siə̃́ndu]	
20.	[ ]	diante
21.	[swə̃́ndu]	
22.	[ ]	quando
23.	[ə̃́mbəx]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[də̃́ngi]	dândi	1.	[ ]	dândi
2.	[zə̃́ngə̃w̃]	zângão	2.	[zə̃́ngə̃w̃]	
3.	[kə̃́mə]	cama	3.	[ ]	cama
4.	[izə̃́mi]	exame	4.	[izə̃́mi]	
5.	[və̃́mus]	vamos	5.	[ ]	vamos
6.	[falə̃́mus]	falamos	6.	[falə̃́mus]	
7.	[ə̃́nus]	anos	7.	[ ]	anos
8.	[də̃́nu]	dano	8.	[də̃́nu]	
9.	[simə̃́nəs]	semanas	9.	[ ]	semanas
10.	[bə̃́ñu]	banho	10.	[bə̃́ñu]	
11.	[apə̃́ñẽỹ]	apanhem	11.	[ ]	apanhem
12.	[arə̃́ñə]	aranha	12.	[arə̃́ñə]	
13.	[usyə̃́nu]	oceano	13.	[ ]	oceano
14.	[fyə̃́mus]	fiamos	14.	[fyə̃́mus]	
15.	[pyə̃́nu]	piano	15.	[ ]	piano
16.	[žuə̃́nə]	Joana	16.	[žuə̃́nə]	
17.	[adwə̃́nə]	aduana	17.	[ ]	aduana
18.	[lə̃́mpada]	lâmpada	18.	[lə̃́mpada]	
19.	[ə̃́ngulu]	ângulo	19.	[ ]	ângulo
20.	[kə̃́mbyu]	câmbio	20.	[kə̃́mbyu]	
21.	[ə̃́syə]	ânsia	21.	[ ]	ânsia
22.	[kə̃́mara]	câmara	22.	[kə̃́marə]	
23.	[ə̃́nimu]	ânimo	23.	[ ]	ânimo

680.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[krə̃nɪu]	crânio	1.	[krə̃́nɪu]	
2.	[susɪdə̃́nɪu]	sucedâneo	2.	[ ]	sucedâneo
3.	[kay]	cai	3.	[kay]	
4.	[pay]	pai	4.	[ ]	pai
5.	[say]	sai	5.	[say]	
6.	[vay]	vai	6.	[ ]	vai
7.	[gway]	guai	7.	[gway]	
8.	[kays]	cais	8.	[ ]	cais
9.	[days]	dais	9.	[days]	
10.	[lays]	lais	10.	[ ]	lais
11.	[mays]	mais	11.	[mays]	
12.	[pays]	pais	12.	[ ]	pais
13.	[kways]	quais	13.	[kways]	
14.	[says]	sais	14.	[ ]	sais
15.	[tays]	tais	15.	[tays]	
16.	[vays]	vais	16.	[ ]	vais
17.	[fəláy]	falai	17.	[fəláy]	
18.	[kumɪsáy]	começai	18.	[ ]	falay
19.	[muráys]	morais	19.	[muráys]	
20.	[ǧɪgáys]	digais	20.	[gɪgáys]	
21.	[gəñáy]	ganhai	21.	[ ]	ganhai
22.	[kə̃ntáy]	cantai	22.	[kə̃ntáy]	
23.	[əšáy]	achai	23.	[ ]	achai

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əmáy]	amai
2.	[zuxnáys]	jornais
3.	[ənımáys]	animais
4.	[xısyáys]	receais
5.	[fyáys]	fiais
6.	[pıswáys]	pessoais
7.	[ıgwáys]	iguais
8.	[káybə]	caiba
9.	[sáybə̃w̃]	saibam
10.	[báylə]	baila
11.	[báylı]	baile
12.	[báylẽỹ]	bailem
13.	[páyrə]	paira
14.	[gáytə]	gaita
15.	[xáyvə]	raiva
16.	[báyšu]	baixo
17.	[báyšẽỹ]	baixem
18.	[báyšə]	baixa
19.	[báyšus]	baixos
20.	[báyšəs]	baixas
21.	[sáyə]	saia
22.	[káyə̃w̃]	caiam
23.	[ẽsáy]	ensaie

1.	[əmáy]	______
2.	[______]	jornais
3.	[ənımáys]	______
4.	[______]	receais
5.	[fyáys]	______
6.	[______]	pessoais
7.	[ıgwáys]	______
8.	[______]	caiba
9.	[sáybə̃w̃]	______
10.	[______]	baila
11.	[báylı]	______
12.	[______]	bailem
13.	[páyrə]	______
14.	[______]	gaita
15.	[xáyvə]	______
16.	[______]	baixo
17.	[báyšẽỹ]	______
18.	[______]	baixa
19.	[báyšus]	______
20.	[______]	baixas
21.	[sáyə]	______
22.	[______]	caiam
23.	[ẽsáy]	______

682.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ẽsáyẽỹ]	ensaiem
2.	[ẽsáyə̃w̃]	ensaiam
3.	[máyu]	maio
4.	[mə̃ỹ]	mãe
5.	[kə̃ỹs]	cães
6.	[mə̃ỹs]	mães
7.	[pə̃ỹs]	pães
8.	[əlimə̃́ỹs]	alemães
9.	[kəpitə̃́ỹs]	capitães
10.	[iskrivə̃́ỹs]	escrivães
11.	[məgəλə̃́ỹs]	Magalhães
12.	[awdʒiə̃́ỹs]	aldeães
13.	[tabilyə̃́ỹs]	tabeliães
14.	[maw]	mau
15.	[naw]	nau
16.	[paw]	pau
17.	[vaw]	vau
18.	[graw]	grau
19.	[maws]	maus
20.	[naws]	naus
21.	[paws]	paus
22.	[vaws]	vaus
23.	[graws]	graus

1.	[ẽsáyẽỹ]	
2.	[ ]	ensaiam
3.	[máyu]	
4.	[mə̃ỹ]	mãe
5.	[kə̃ỹs]	
6.	[mə̃ỹs]	
7.	[pə̃ỹs]	
8.	[ ]	alemães
9.	[kəpitə̃́ỹs]	
10.	[ ]	escrivães
11.	[məgəλə̃ỹs]	
12.	[ ]	aldeães
13.	[tabilyə̃́ỹs]	
14.	[ ]	mau
15.	[naw]	
16.	[ ]	pau
17.	[vaw]	
18.	[ ]	grau
19.	[maws]	
20.	[ ]	naus
21.	[paws]	
22.	[ ]	vaus
23.	[graws]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[kə̃mbáw]	cambau	1.	[kəmbáw]	
2.	[ǧigráw]	degrau	2.	[ ]	degrau
3.	[ǧigráws]	degraus	3.	[ǧigráws]	
4.	[bəkəʎáw]	bacalhau	4.	[ ]	bacalhau
5.	[glawku]	glauco	5.	[glawku]	
6.	[ʃáwsi]	fauce	6.	[ ]	fauce
7.	[fráwǧi]	fraude	7.	[fráwǧi]	
8.	[áwži]	auge	8.	[ ]	auge
9.	[áwləs]	aulas	9.	[áwləs]	
10.	[láwrə]	Laura	10.	[ ]	laura
11.	[káwzə]	causa	11.	[láwrə]	
12.	[káwzẽỹ]	causem	12.	[ ]	causem
13.	[káwtu]	cauto	13.	[káwtu]	
14.	[náwčiku]	náutico	14.	[ ]	náutico
15.	[gáwǧiu]	gáudio	15.	[gáwǧiu]	
16.	[kə̃w̃]	cão	16.	[ ]	cão
17.	[də̃w̃]	dão	17.	[də̃w̃]	
18.	[ə̃w̃]	hão	18.	[ ]	hão
19.	[mə̃w̃]	mão	19.	[mə̃w̃]	
20.	[nə̃w̃]	não	20.	[ ]	não
21.	[pə̃w̃]	pão	21.	[pə̃w̃]	
22.	[kwə̃w̃]	quão	22.	[ ]	quão
23.	[sə̃w̃]	são	23.	[sə̃w̃]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[tə̃w̃]	tão	1.	[tə̃w̃]	
2.	[və̃w̃]	vão	2.	[ ]	vão
3.	[šə̃w̃]	chão	3.	[šə̃w̃]	
4.	[mə̃w̃s]	mãos	4.	[ ]	mãos
5.	[sə̃w̃s]	sãos	5.	[sə̃w̃s]	
6.	[və̃w̃s]	vãos	6.	[ ]	vãos
7.	[šə̃w̃s]	chãos	7.	[šə̃w̃s]	
8.	[fawkə̃́w̃]	falcão	8.	[ ]	falcão
9.	[nasə̃́w̃]	nação	9.	[nasə̃́w̃]	
10.	[puxsə̃́w̃]	porção	10.	[ ]	porção
11.	[pɪxdə̃́w̃]	perdão	11.	[pɪxdə̃́w̃]	
12.	[ǧɪskusə̃́w̃]	discussão	12.	[ ]	discussão
13.	[sɪfə̃́w̃]	sifão	13.	[sɪfə̃́w̃]	
14.	[pagə̃́w̃]	pagão	14.	[ ]	pagão
15.	[pɪlə̃́w̃]	pilão	15.	[pɪlə̃́w̃]	
16.	[ɪxmə̃́w̃s]	irmãos	16.	[ ]	irmãos
17.	[vɪrə̃́w̃]	virão	17.	[vɪrə̃́w̃]	
18.	[falarə̃́w̃]	falarão	18.	[ ]	falarão
19.	[maxə̃́w̃]	marrão	19.	[maxə̃́w̃]	
20.	[vɪzə̃́w̃]	visão	20.	[ ]	visão
21.	[ĩntə̃́w̃]	então	21.	[ɪntə̃w̃]	
22.	[kaxvə̃́w̃]	carvão	22.	[ ]	carvão
23.	[payšə̃́w̃]	paixão	23.	[paysə̃́w̃]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[xəzə̃ŵ]	razão	1.	[xəzə̃ŵ]	
2.	[miʎə̃ŵ]	milhão	2.	[ ]	milhão
3.	[kə̃ɲə̃ŵ]	canhão	3.	[kə̃ɲə̃ŵ]	
4.	[liə̃ŵ]	leão	4.	[ ]	leão
5.	[əvyə̃ŵ]	avião	5.	[əvyə̃ŵ]	
6.	[ǯuə̃ŵ]	João	6.	[ ]	João
7.	[fɛ]	fé	7.	[fɛ]	
8.	[pɛ]	pé	8.	[ ]	pé
9.	[sɛ]	sé	9.	[sɛ]	
10.	[pɛs]	pés	10.	[ ]	pés
11.	[sɛs]	sés	11.	[sɛs]	
12.	[fɛw]	fel	12.	[ ]	fel
13.	[mɛw]	mel	13.	[mɛw]	
14.	[dɛx]	der	14.	[ ]	der
15.	[kɛx]	quer	15.	[kɛx]	
16.	[ətɛ́]	até	16.	[ ]	até
17.	[kəfɛ́]	café	17.	[kəfɛ́]	
18.	[ǯuzɛ́]	José	18.	[ ]	José
19.	[tumɛ́]	Tomé	19.	[tumɛ́]	
20.	[utɛ́w]	hotel	20.	[ ]	hotel
21.	[pəpɛ́w]	papel	21.	[pəpɛ́w]	
22.	[mə̃ntɛ́w]	mantel	22.	[ ]	mantel
23.	[kruɛ́w]	cruel	23.	[kruɛ́w]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ǧisɛ́x]	disser
2.	[fizɛ́x]	fizer
3.	[čivɛ́x]	tiver
4.	[vyɛ́x]	vier
5.	[bɛ́bi]	bebe
6.	[sɛ́kə]	seca
7.	[pɛ́kə̃w̃]	pecam
8.	[kuñɛ́si]	conhece
9.	[kumɛ́sẽỹ]	comecem
10.	[pɛ́ǧi]	pede
11.	[pɛ́gə]	pega
12.	[pɛ́gi]	pegue
13.	[əkɛ́lə]	aquela
14.	[sɛ́ki]	seque
15.	[dɛ́rə]	dera
16.	[čivɛ́rə]	tivera
17.	[gɛ́xə]	guerra
18.	[ɛ́sə]	essa
19.	[sɛ́či]	sete
20.	[dɛ́vi]	deve
21.	[mɛ́stri]	mestre
22.	[prɛ́zə]	preza
23.	[vɛ́λu]	velho

1.	[ǧisɛ́x]	
2.	[ ]	fizer
3.	[čivɛ́x]	
4.	[ ]	vier
5.	[bɛ́bi]	
6.	[ ]	seca
7.	[pɛ́kə̃w̃]	
8.	[ ]	conhece
9.	[kumɛ́sẽỹ]	
10.	[ ]	pede
11.	[pɛ́gə]	
12.	[ ]	pegue
13.	[əkɛ́lə]	
14.	[ ]	seque
15.	[dɛrə]	
16.	[ ]	tivera
17.	[gɛ́xə]	
18.	[ ]	essa
19.	[sɛ́či]	
20.	[ ]	deve
21.	[mɛ́stri]	
22.	[ ]	preza
23.	[vɛ́λu]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ɛ́stəs]	estas
2.	[pɛ́xtu]	perto
3.	[vyɛ́rə̃w̃]	vieram
4.	[mwɛ́də]	moeda
5.	[istɛ́riu]	estéril
6.	[ɛ́tɛx]	éter
7.	[fɛ́xteys]	férteis
8.	[mɛ́ǧiku]	médico
9.	[sɛ́čimu]	sétimo
10.	[sɛ́rii]	série
11.	[fɛ́riəs]	férias
12.	[fizɛ́rəmus]	fizéramos
13.	[dɛ́simus]	déssemos
14.	[de]	dê
15.	[le]	lê
16.	[ke]	quê
17.	[ve]	vê
18.	[kre]	crê
19.	[des]	dês
20.	[les]	lês
21.	[mes]	mês
22.	[ves]	vês
23.	[tres]	três

1.	[ɛ́stəs]	
2.	[ ]	perto
3.	[vyɛ́rə̃w̃]	
4.	[mwɛdə]	
5.	[istɛ́riu]	
6.	[ɛ́tɛx]	
7.	[ ]	férteis
8.	[mɛ́ǧiku]	
9.	[ ]	sétimo
10.	[sɛ́rii]	
11.	[ ]	férias
12.	[fizɛ́rəmus]	
13.	[ ]	déssemos
14.	[ ]	dê
15.	[le]	
16.	[ke]	
17.	[ve]	
18.	[kre]	
19.	[des]	
20.	[les]	
21.	[mes]	
22.	[ves]	
23.	[tres]	

688.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[vusé]	você
2.	[bibé]	bebê
3.	[puxké]	porquê
4.	[inglés]	inglês
5.	[frãsés]	francês
6.	[puxtugés]	português
7.	[xudés]	rudez
8.	[pikinés]	pequenez
9.	[bébu]	bebo
10.	[sékə]	sêca
11.	[kuñésu]	conheço
12.	[sédu]	cedo
13.	[šégə]	chega
14.	[šégi]	chegue
15.	[šégẽy]	cheguem
16.	[sėžə]	seja
17.	[élis]	êles
18.	[mézis]	meses
19.	[ési]	êsse
20.	[biλéči]	bilhete
21.	[tévi]	teve
22.	[vézis]	vêzes
23.	[féšu]	fecho

1.	[ ]	você
2.	[bibé]	
3.	[ ]	porquê
4.	[inglés]	
5.	[ ]	francês
6.	[puxtugés]	
7.	[ ]	rudez
8.	[pikinés]	
9.	[ ]	bebo
10.	[sékə]	
11.	[ ]	conheço
12.	[sédu]	
13.	[ ]	chega
14.	[šégi]	
15.	[ ]	cheguem
16.	[séžə]	
17.	[ ]	êles
18.	[mézis]	
19.	[ ]	êsse
20.	[biλéči]	
21.	[ ]	teve
22.	[vézis]	
23.	[ ]	fecho

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[féšə̃w̃]	fecham
2.	[féšẽỹ]	fechem
3.	[kuséλus]	conselhos
4.	[ésčis]	êstes
5.	[kwéλu]	coelho
6.	[istévə̃w̃]	Estêvão
7.	[éksitu]	êxito
8.	[éksulis]	êxules
9.	[kumérəmus]	comêramos
10.	[lésimus]	lêssemos
11.	[lẽ́mbrə]	lembra
12.	[sẽ́mpri]	sempre
13.	[tẽ́mpus]	tempos
14.	[lẽ́su]	lenço
15.	[vẽ́ndu]	vendo
16.	[vẽ́ndẽỹ]	vendem
17.	[ərẽ́nki]	arenque
18.	[pẽ́su]	penso
19.	[lẽ́ntəs]	lentas
20.	[pẽ́si]	pense
21.	[pẽ́sis]	penses
22.	[pẽ́səs]	pensas
23.	[lẽ́ntəs]	lentas

1.	[fésə̃w̃]	____
2.	[____]	fechem
3.	[____]	conselhos
4.	[ésčis]	____
5.	[kweλu]	____
6.	[____]	Estêvão
7.	[éksitu]	____
8.	[____]	êxules
9.	[____]	comêramos
10.	[késimus]	____
11.	[____]	lembra
12.	[sẽ́mpri]	____
13.	[____]	tempos
14.	[lẽ́su]	____
15.	[____]	vendo
16.	[vẽ́ndẽỹ]	____
17.	[____]	arenque
18.	[____]	penso
19.	[lẽ́ntəs]	____
20.	[pẽ́si]	____
21.	[____]	penses
22.	[____]	pensas
23.	[____]	lentas

690.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ẽ́ntrɪ]	entre
2.	[ẽ́ntrə]	entra
3.	[ẽ́ntrẽỹ]	entrem
4.	[ẽ́ntrə̃w̃]	entram
5.	[ɪzẽ́mplu]	exemplo
6.	[ẽ́šɪ]	enche
7.	[ẽ́šə̃w̃]	encham
8.	[ẽ́šẽỹ]	enchem
9.	[kṍmprə̃w̃]	compram
10.	[kṍmprẽỹ]	comprem
11.	[dwẽ́nčɪ]	doente
12.	[dwẽ́nǧɪ]	duende
13.	[bẽ́sə̃w̃]	bênção
14.	[vémus]	vemos
15.	[fəlémus]	falemos
16.	[ɪrémus]	iremos
17.	[sénəs]	cenas
18.	[pénə]	pena
19.	[téñu]	tenho
20.	[véñə̃w̃]	venham
21.	[syemus]	ceemos
22.	[ẽvyémus]	enviemos
23.	[ténɪs]	tênis

1.	[ ]	entre
2.	[ ]	entra
3.	[ ]	entrem
4.	[ ]	entram
5.	[ ]	exemplo
6.	[ẽ́šɪ]	
7.	[ẽ́šə̃w̃]	
8.	[ẽ́šẽỹ]	
9.	[ ]	compram
10.	[ ]	comprem
11.	[ ]	doente
12.	[ ]	duende
13.	[ ]	bênção
14.	[ ]	vemos
15.	[ ]	falemos
16.	[ ]	iremos
17.	[ ]	cenas
18.	[ ]	pena
19.	[ ]	tenho
20.	[ ]	venham
21.	[ ]	ceemos
22.	[ẽvyémus]	
23.	[ ]	tênis

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ẽ́fəzɪ]	ênfase
2.	[pẽ́ndulu]	pêndulo
3.	[kũmpẽ́nǧiu]	compêndio
4.	[syẽ́syə]	ciência
5.	[žénɪru]	gênero
6.	[žémyə]	gêmea
7.	[prémyu]	prêmio
8.	[xɛys]	réis
9.	[pəpɛ́ys]	papéis
10.	[utɛ́ys]	hotéis
11.	[ənɛ́ys]	anéis
12.	[pĩsɛ́ys]	pincéis
13.	[mə̃ntɛ́ys]	mantéis
14.	[mɪuxɛ́ys]	milréis
15.	[fyɛ́ys]	fiéis
16.	[kruɛ́ys]	cruéis
17.	[idɛ́yə]	idéia
18.	[dey]	dei
19.	[ey]	hei
20.	[ley]	lei
21.	[xey]	rei
22.	[deys]	deis
23.	[leys]	leis

1.	[ẽ́fəzɪ]	________
2.	[________]	pêndulo
3.	[kumpẽ́nǧiu]	________
4.	[________]	ciência
5.	[žénɪru]	________
6.	[________]	gêmea
7.	[prémyu]	________
8.	[________]	réis
9.	[pəpɛ́ys]	________
10.	[________]	hotéis
11.	[ənɛ́ys]	________
12.	[________]	pincéis
13.	[mə̃ntɛ́ys]	________
14.	[________]	milréis
15.	[fyɛ́ys]	________
16.	[________]	cruéis
17.	[idɛ́yə]	________
18.	[________]	dei
19.	[ey]	________
20.	[________]	lei
21.	[xey]	________
22.	[________]	deis
23.	[leys]	________

692.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[seys]	seis
2.	[faléy]	falei
3.	[istudéy]	estudei
4.	[kuméys]	comeis
5.	[səbéys]	sabeis
6.	[syéys]	ceeis
7.	[ĩvyéys]	envieis
8.	[vwéys]	voeis
9.	[léygu]	leigo
10.	[béyžu]	beijo
11.	[béyžə̃w̃]	beijam
12.	[béyrə]	beira
13.	[féytus]	feitos
14.	[péyši]	peixe
15.	[déyšẽỹ]	deixem
16.	[vyéyrə]	vieira
17.	[pwéyrə]	poeira
18.	[féyə]	feia
19.	[léyə̃w̃]	leiam
20.	[sey]	ceie
21.	[séyẽỹ]	ceiem
22.	[véyu]	veio
23.	[kə̃séy]	cansei

1.	[seys]	______
2.	[______]	falei
3.	[istudéy]	______
4.	[______]	comeis
5.	[səbéys]	______
6.	[______]	ceeis
7.	[ĩvyéys]	______
8.	[______]	voeis
9.	[léygu]	______
10.	[______]	beijo
11.	[béyžə̃w̃]	______
12.	[______]	beira
13.	[féytus]	______
14.	[______]	peixe
15.	[déyšẽỹ]	______
16.	[______]	vieira
17.	[pwéyrə]	______
18.	[______]	feia
19.	[léyə̃w̃]	______
20.	[______]	ceie
21.	[séyẽỹ]	______
22.	[______]	veio
23.	[kə̃séy]	______

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[bẽỹ]	bem
2.	[sẽỹ]	cem
3.	[nẽỹ]	nem
4.	[kẽỹ]	quem
5.	[sẽỹ]	sem
6.	[tẽỹ]	tem
7.	[vẽỹ]	vem
8.	[bẽỹs]	bens
9.	[tẽỹs]	tens
10.	[vẽỹs]	vens
11.	[əlẽ́ỹ]	além
12.	[bilẽ́ỹ]	Belém
13.	[sĩntẽ́ỹs]	centéns
14.	[awgẽ́ỹ]	alguém
15.	[nĩngẽ́ỹ]	ninguém
16.	[tõmbẽ́ỹ]	também
17.	[purẽ́ỹ]	porém
18.	[kũvẽ́ỹ]	convém
19.	[əxməzẽ́ỹs]	armazéns
20.	[vĩntẽ́ỹs]	vinténs
21.	[sɛw]	céu
22.	[lɛw]	léu
23.	[vɛw]	véu

1.	[ ]	bem
2.	[ ]	cem
3.	[ ]	nem
4.	[ ]	quem
5.	[ ]	sem
6.	[ ]	tem
7.	[ ]	vem
8.	[bẽỹs]	
9.	[tẽỹs]	
10.	[vẽỹs]	
11.	[əlẽ́ỹ]	
12.	[ ]	Belém
13.	[ ]	centéns
14.	[ ]	alguém
15.	[ ]	ninguém
16.	[ ]	também
17.	[ ]	porém
18.	[ ]	convém
19.	[əxməzẽ́ỹs]	
20.	[ ]	vinténs
21.	[sɛw]	
22.	[ ]	léu
23.	[ ]	véu

694.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[sɛws]	céus
2.	[xɛws]	réus
3.	[vɛws]	véus
4.	[ĩnkrɛ́w]	incréu
5.	[iʎɛ́w]	ilhéu
6.	[puvuléw]	povoléu
7.	[tabarɛ́w]	tabaréu
8.	[šapɛ́ws]	chapéus
9.	[dew]	deu
10.	[lew]	leu
11.	[mew]	meu
12.	[sew]	seu
13.	[tew]	teu
14.	[brew]	breu
15.	[dews]	deus
16.	[mews]	meus
17.	[sews]	seus
18.	[tews]	teus
19.	[batéw]	bateu
20.	[iližéw]	elegeu
21.	[muxéw]	morreu
22.	[iskrivéw]	escreveu
23.	[dwéw]	doeu

1.	[sɛws]	
2.	[ ]	réus
3.	[vɛws]	
4.	[ ]	incréu
5.	[ ]	ilhéu
6.	[puvuléw]	
7.	[tabarɛ́w]	
8.	[ ]	chapéus
9.	[ ]	deu
10.	[lew]	
11.	[ ]	meu
12.	[sew]	
13.	[ ]	teu
14.	[brew]	
15.	[ ]	deus
16.	[mews]	
17.	[ ]	seus
18.	[tews]	
19.	[ ]	bateu
20.	[ ]	elegeu
21.	[muxéw]	
22.	[iskrivéw]	
23.	[ ]	doeu

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[fewdu]	feudo
2.	[plewrə]	pleura
3.	[déwzə]	deusa
4.	[newtru]	neutro
5.	[li]	li
6.	[xi]	ri
7.	[si]	si
8.	[či]	ti
9.	[vi]	vi
10.	[xis]	ris
11.	[kis]	quis
12.	[gris]	gris
13.	[míu]	mil
14.	[číu]	til
15.	[víu]	vil
16.	[ix]	ir
17.	[xix]	rir
18.	[vix]	vir
19.	[ǧis]	diz
20.	[fis]	fiz
21.	[žis]	giz
22.	[əkí]	aqui
23.	[ənís]	anis

1.	[féwdu]	
2.	[ ]	pleura
3.	[déwzə]	
4.	[ ]	neutro
5.	[li]	
6.	[ ]	ri
7.	[si]	
8.	[ ]	ti
9.	[vi]	
10.	[ ]	ris
11.	[kis]	
12.	[ ]	gris
13.	[míu]	
14.	[ ]	til
15.	[víu]	
16.	[ ]	ir
17.	[xix]	
18.	[ ]	vir
19.	[ǧis]	
20.	[ ]	fiz
21.	[žis]	
22.	[ ]	aqui
23.	[ənís]	

696.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[vĩnǧí]	vendi
2.	[pəxčí]	parti
3.	[bəxís]	barris
4.	[sivís]	civis
5.	[brəzíu]	Brasil
6.	[fuzíu]	fuzil
7.	[kəxíu]	carril
8.	[əbríx]	abrir
9.	[pəxčíx]	partir
10.	[duxmíx]	dormir
11.	[filíz]	feliz
12.	[məčíz]	matiz
13.	[žuís]	juiz
14.	[luís]	Luiz
15.	[səí]	saí
16.	[pəís]	país
17.	[kũnkluí]	concluí
18.	[kəíx]	cair
19.	[xəís]	raiz
20.	[puswíx]	possuir
21.	[síbu]	cibo
22.	[fíku]	fico
23.	[fíkə̃ũ]	ficam

1.	[ ]	vendi
2.	[pəxčí]	
3.	[ ]	barris
4.	[sivís]	
5.	[ ]	Brasil
6.	[fuzíu]	
7.	[ ]	carril
8.	[əbríx]	
9.	[ ]	partir
10.	[duxmíx]	
11.	[ ]	feliz
12.	[məčís]	
13.	[ ]	juiz
14.	[luís]	
15.	[ ]	saí
16.	[pəís]	
17.	[ ]	concluí
18.	[kəíx]	
19.	[ ]	raiz
20.	[puswíx]	
21.	[ ]	cibo
22.	[fíku]	
23.	[ ]	ficam

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[pikə̃w̃]	picam
2.	[vísu]	viço
3.	[sídu]	sido
4.	[ǧígə]	diga
5.	[ǧirížu]	dirijo
6.	[čípus]	tipos
7.	[fíkɪ]	fique
8.	[mírə]	mira
9.	[síxvu]	sirvo
10.	[ɪspíxu]	espirro
11.	[əvízu]	aviso
12.	[nísu]	nisso
13.	[ǧístu]	disto
14.	[əkílu]	aquilo
15.	[ǧítu]	dito
16.	[čívɪ]	tive
17.	[vívẽỹ]	vivem
18.	[fíksu]	fixo
19.	[bíšu]	bicho
20.	[míλu]	milho
21.	[čɪríə]	teria
22.	[ẽví]	envie
23.	[xíu]	rio

1.	[pikə̃w̃]	
2.	[ ]	viço
3.	[sídu]	
4.	[ ]	diga
5.	[ǧirízu]	
6.	[ ]	tipos
7.	[fíkɪ]	
8.	[ ]	mira
9.	[síxvu]	
10.	[ ]	espirro
11.	[əvízu]	
12.	[ ]	nisso
13.	[ǧístu]	
14.	[ ]	aquilo
15.	[ǧítu]	
16.	[ ]	tive
17.	[vívẽỹ]	
18.	[ ]	fixo
19.	[bíšu]	
20.	[ ]	milho
21.	[čɪríə]	
22.	[ ]	envie
23.	[xíu]	

698.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[víə̃w̃]	viam	1.	[ ]	viam
2.	[xíẽỹ]	riem	2.	[ ]	riem
3.	[səídu]	saído	3.	[səídu]	
4.	[pəɾəízu]	paraíso	4.	[ ]	paraíso
5.	[səíɾə]	saíra	5.	[ ]	saíra
6.	[duídu]	doído	6.	[ ]	doído
7.	[səíxǧis]	sairdes	7.	[ ]	sairdes
8.	[kəíə]	caía	8.	[kəíə]	
9.	[səíə̃w̃]	saíam	9.	[ ]	saíam
10.	[íɾis]	íris	10.	[ ]	íris
11.	[víɾus]	vírus	11.	[ ]	vírus
12.	[pusívɛw]	possível	12.	[pusívɛw]	
13.	[ífẽỹ]	hífen	13.	[ ]	hífen
14.	[siɾíeys]	seríeis	14.	[ ]	seríeis
15.	[síləbə]	sílaba	15.	[ ]	sílaba
16.	[inísiu]	início	16.	[ ]	início
17.	[pəxčíɾəmus]	partíramos	17.	[pəxčíɾəmus]	
18.	[sixvísimus]	servíssemos	18.	[ ]	servíssemos
19.	[ǧiɾíəmus]	diríamos	19.	[ ]	diríamos
20.	[piɾíudu]	período	20.	[ ]	período
21.	[fĩ]	fim	21.	[fĩ]	
22.	[žĩ]	gim	22.	[ ]	gim
23.	[mĩ]	mim	23.	[ ]	mim

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[sĩ]	sim
2.	[vĩ]	vim
3.	[fĩs]	fins
4.	[məxfĩ́]	marfim
5.	[kəpĩ́]	capim
6.	[žəxǧĩ́s]	jardins
7.	[səgĩ́]	saguim
8.	[məxčĩ́s]	Martins
9.	[lĩ́mbu]	limbo
10.	[kəšĩ́mbu]	cachimbo
11.	[lĩ́mpə̃w̃]	limpam
12.	[sĩ́mplis]	simples
13.	[sĩ́nku]	cinco
14.	[vĩ́ndu]	vindo
15.	[subĩ́ndu]	subindo
16.	[pĩ́ngu]	pingo
17.	[vĩ́ngi]	vingue
18.	[vĩ́ngẽỹ]	vinguem
19.	[isfĩ́ži]	esfinge
20.	[čĩ́žu]	tinjo
21.	[ĩ́stə]	insta
22.	[kĩ́ntu]	quinto
23.	[kĩ́zi]	quinze

1.	[sĩ]	
2.	[ ]	vim
3.	[fĩs]	
4.	[məxfĩ́]	
5.	[ ]	capim
6.	[ ]	jardins
7.	[ ]	saguim
8.	[ ]	Martins
9.	[ ]	limbo
10.	[ ]	cachimbo
11.	[lĩ́mpə̃w̃]	
12.	[ ]	simples
13.	[ ]	cinco
14.	[ ]	vindo
15.	[ ]	subindo
16.	[ ]	pingo
17.	[ ]	vingue
18.	[ ]	vinguem
19.	[ ]	esfinge
20.	[čĩ́žu]	
21.	[ ]	insta
22.	[ ]	quinto
23.	[ ]	quinze

700.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əĩndə]	ainda	1.	[əíndə]	
2.	[səĩndu]	saindo	2.	[ ]	saindo
3.	[kuĩmbrə]	Coimbra	3.	[ ]	Comibra
4.	[puswĩndu]	possuindo	4.	[ ]	possuindo
5.	[símə]	cima	5.	[ ]	cima
6.	[xímus]	rimos	6.	[xímus]	
7.	[vímus]	vimos	7.	[vímus]	
8.	[mínəs]	minas	8.	[mínəs]	
9.	[finu]	fino	9.	[ ]	fino
10.	[vĩñu]	vinho	10.	[ ]	vinho
11.	[čĩñə̃w̃]	tinham	11.	[ ]	tinham
12.	[pwĩñu]	poinho	12.	[ ]	poinho
13.	[xəĩñə]	rainha	13.	[ ]	rainha
14.	[ǧistruímus]	destruímos	14.	[ ]	destruímos
15.	[ĩmə̃]	ímã	15.	[ ]	ímã
16.	[čĩñeys]	tínheis	16.	[ ]	tínheis
17.	[ĩnčimu]	íntimo	17.	[ ]	íntimo
18.	[vĩnkulu]	vínculo	18.	[ ]	vínculo
19.	[ĩnǧius]	índios	19.	[ ]	índios
20.	[pruvínsiəs]	províncias	20.	[pruvínsiəs]	
21.	[mínimu]	mínimo	21.	[ ]	mínimo
22.	[vĩñəmus]	vínhamos	22.	[ ]	vínhamos
23.	[xíu]	riu	23.	[ ]	riu

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[vı́u]	viu
2.	[subíu]	subiu
3.	[pɪǧíu]	pediu
4.	[fužíu]	fugiu
5.	[sɪgíu]	seguiu
6.	[duxmíu]	dormiu
7.	[sɪnčíu]	sentiu
8.	[sɪxvíu]	serviu
9.	[kəíu]	caiu
10.	[puswíu]	possuiu
11.	[dɔ]	dó
12.	[nɔ]	nó
13.	[pɔ]	pó
14.	[sɔ]	só
15.	[nɔs]	nós
16.	[pɔs]	pós
17.	[sɔs]	sós
18.	[vɔs]	vos
19.	[fɔs]	foz
20.	[nɔs]	noz
21.	[vɔs]	voz
22.	[əvɔ]	avó
23.	[kutɔ́]	cotó

1.	[vı́u]	
2.	[subíu]	
3.	[pɪǧíu]	
4.	[fužíu]	
5.	[sɪgíu]	
6.	[ ]	dormiu
7.	[ ]	sentiu
8.	[ ]	serviu
9.	[ ]	caiu
10.	[ ]	possuiu
11.	[ ]	dó
12.	[nɔ]	
13.	[pɔ]	
14.	[sɔ]	
15.	[nɔs]	
16.	[pɔs]	
17.	[sɔs]	
18.	[vɔs]	
19.	[ ]	foz
20.	[nɔs]	
21.	[vɔs]	
22.	[əvɔ́]	
23.	[kutɔ́]	

702.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əpɔ́s]	após
2.	[əvɔ́s]	avós
3.	[lĩsów]	linçol
4.	[ispəñów]	espanhol
5.	[mayɔ́x]	maior
6.	[minɔ́x]	menor
7.	[miλɔ́x]	melhor
8.	[pyɔ́x]	pior
9.	[firɔ́s]	feroz
10.	[ətrɔ́s]	atroz
11.	[sɔ́bi]	sobe
12.	[sɔ́bẽỹ]	sobem
13.	[trɔ́kə]	troca
14.	[awmɔ́si]	almoce
15.	[pɔ́ǧi]	pode
16.	[lɔ́gu]	logo
17.	[xɔ́gi]	rogue
18.	[fɔ́žẽỹ]	fogem
19.	[lɔ́žə]	loja
20.	[ĩngɔ́li]	engole
21.	[kumpɔ́stu]	composto
22.	[kɔ́pus]	copos
23.	[tɔ́ki]	toque

1.	[əpɔ́s]	
2.	[ ]	avós
3.	[lĩsów]	
4.	[ ]	espanhol
5.	[mayɔ́x]	
6.	[ ]	menor
7.	[miλɔ́x]	
8.	[ ]	pior
9.	[firɔ́s]	
10.	[ ]	atroz
11.	[sɔ́bi]	
12.	[ ]	sobem
13.	[trɔ́kə]	
14.	[ ]	almoce
15.	[pɔ́gi]	
16.	[ ]	logo
17.	[xɔ́gi]	
18.	[ ]	fogem
19.	[lɔ́žə]	
20.	[ ]	engole
21.	[kumpɔ́stu]	
22.	[ ]	copos
23.	[tɔ́ki]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[mɔ́rəw̃]	moram
2.	[zilɔ́zə]	zelosa
3.	[nɔ́səs]	nossas
4.	[gɔ́stu]	gosto
5.	[adɔ́tə]	adota
6.	[pɔ́xtə]	porta
7.	[nɔ́vi]	nove
8.	[vɔ́zis]	vozes
9.	[ɔ́ʎus]	olhos
10.	[pyɔ́rə]	peora
11.	[kəriɔ́kə]	Carioca
12.	[kwɔ́tə]	quota
13.	[ɔ́xfə̃]	órfã
14.	[fɔ́siu]	fóssil
15.	[kɔ́xtɛks]	córtex
16.	[mɔ́veys]	móveis
17.	[ɔ́xgə̃w̃]	órgão
18.	[prɔ́simu]	próximo
19.	[ɔ́spigi]	hóspede
20.	[istɔ́riə]	história
21.	[ɔ́siu]	ósseo
22.	[šo]	xô
23.	[pos]	pôs

1.	[ ]	moram
2.	[ ]	zelosa
3.	[ ]	nossas
4.	[ ]	gosto
5.	[ ]	adota
6.	[ ]	porta
7.	[ ]	nove
8.	[ ]	vozes
9.	[ ]	olhos
10.	[ ]	peora
11.	[ ]	Carioca
12.	[ ]	quota
13.	[ ]	órfã
14.	[ ]	fóssil
15.	[ ]	córtex
16.	[ ]	móveis
17.	[ ]	órgão
18.	[ ]	próximo
19.	[ ]	hóspede
20.	[ ]	história
21.	[ ]	ósseo
22.	[šo]	
23.	[ ]	pôs

704.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[kox]	côr
2.	[dox]	dôr
3.	[fox]	fôr
4.	[pox]	pôr
5.	[əvó]	avô
6.	[kũmpóx]	compor
7.	[siñóx]	senhor
8.	[dowtóx]	doutor
9.	[prufisóx]	professor
10.	[trabəλədóx]	trabalhador
11.	[lóbu]	lobo
12.	[dósɪ]	doce
13.	[mósə]	moça
14.	[poǧɪ]	pôde
15.	[fógu]	fogo
16.	[óžɪ]	hoje
17.	[tólu]	tolo
18.	[koru]	côro
19.	[kóxu]	corro
20.	[móxə]	morra
21.	[famózu]	famoso
22.	[vótu]	vôto
23.	[nóvu]	novo

1.	[ ]	côr
2.	[dox]	
3.	[fox]	
4.	[pox]	
5.	[ ]	avô
6.	[ ]	compor
7.	[siñox]	
8.	[dowtóx]	
9.	[ ]	professor
10.	[trabəλədóx]	
11.	[ ]	lobo
12.	[dosɪ]	
13.	[mosə]	
14.	[póǧɪ]	
15.	[fógu]	
16.	[óžɪ]	
17.	[tolu]	
18.	[ ]	côro
19.	[ ]	corro
20.	[ ]	morra
21.	[ ]	famoso
22.	[ ]	vôto
23.	[ ]	novo

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[gózu]	gôzo
2.	[póxku]	porco
3.	[góstu]	gôsto
4.	[óʎu]	ôlho
5.	[bóə]	boa
6.	[sóə̃w̃]	soam
7.	[vóẽỹ]	voem
8.	[vówu]	vôo
9.	[pixdówu]	perdôo
10.	[auržóʃəx]	aljôfar
11.	[fóseys]	fôsseis
12.	[fóreys]	fôreis
13.	[izófəgu]	esôfago
14.	[trópigu]	trôpego
15.	[fórəmus]	fôramos
16.	[fósimus]	fôssemos
17.	[bõ]	bom
18.	[kõ]	com
19.	[dõ]	dom
20.	[sõ]	som
21.	[tõ]	tom
22.	[bõs]	bons
23.	[dõs]	dons

1.	[ ]	gôzo
2.	[ ]	porco
3.	[ ]	gôsto
4.	[ ]	ôlho
5.	[ ]	boa
6.	[ ]	soam
7.	[ ]	voem
8.	[vówu]	
9.	[ ]	perdôo
10.	[ ]	aljôfar
11.	[ ]	fôsseis
12.	[ ]	fôreis
13.	[ ]	esôfago
14.	[ ]	trôpego
15.	[ ]	fôramos
16.	[ ]	fôssemos
17.	[bõ]	
18.	[ ]	com
19.	[ ]	dom
20.	[ ]	som
21.	[ ]	tom
22.	[ ]	bons
23.	[ ]	dons

706.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[sõs]	sons
2.	[tõs]	tons
3.	[bṍmbə]	bomba
4.	[kṍmprə]	compra
5.	[kṍmpreỹ]	comprem
6.	[xṍmpɑ̃w̃]	rompam
7.	[trṍnku]	tronco
8.	[ṍngǐ]	onde
9.	[lóngu]	longo
10.	[mṍzɪ]	monge
11.	[ɪspṍžə]	esponja
12.	[xṍnkɪ]	ronque
13.	[mṍstru]	monstro
14.	[kṍntu]	conto
15.	[ṍzɪ]	onze
16.	[tómu]	tomo
17.	[nómɪ]	nome
18.	[ómẽỹs]	homens
19.	[sómus]	somos
20.	[dónu]	dono
21.	[sónu]	sono
22.	[sóñus]	sonhos
23.	[sóñẽỹ]	sonhem

1.	[sõs]	
2.	[ ]	tons
3.	[bṍmbə]	
4.	[ ]	compra
5.	[ ]	comprem
6.	[ ]	rompam
7.	[ ]	tronco
8.	[ṍngǐ]	
9.	[ ]	longo
10.	[ ]	monge
11.	[ ]	esponja
12.	[ ]	ronque
13.	[ ]	monstro
14.	[ ]	conto
15.	[ ]	onze
16.	[tómu]	
17.	[ ]	nome
18.	[ ]	homens
19.	[ ]	somos
20.	[ ]	dono
21.	[ ]	sono
22.	[sóñus]	
23.	[sóñẽỹ]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[pṍnčɪku]	pôntico	1.	[pṍnčɪku]	
2.	[kṍsulɪs]	cônsules	2.	[ ]	cônsules
3.	[kómudəs]	cômodas	3.	[ ]	cômodas
4.	[əntónɪu]	Antônio	4.	[ ]	Antônio
5.	[ĩnkómɪu]	encômio	5.	[ ]	encômio
6.	[dɔy]	dói	6.	[ ]	dói
7.	[xɔy]	rói	7.	[ ]	rói
8.	[sɔy]	sói	8.	[ ]	sói
9.	[dɔys]	dóis	9.	[ ]	dóis
10.	[xɔys]	róis	10.	[ ]	róis
11.	[ɪrɔ́y]	herói	11.	[ɪrɔ́y]	
12.	[kũstrɔ́y]	constrói	12.	[ ]	constrói
13.	[ǧɪstrɔ́y]	destrói	13.	[ ]	destrói
14.	[lĩsɔ́ys]	lençóis	14.	[lĩsɔ́ys]	
15.	[ɪspənɔ́ys]	espanhóis	15.	[ ]	espanhóis
16.	[čɪfɔ́yǧɪ]	tifóide	16.	[ ]	tifóide
17.	[ɪrɔ́yku]	heróico	17.	[ ]	heróico
18.	[žɪbɔ́yə]	gibóia	18.	[ ]	gibóia
19.	[kũmbɔ́yu]	combóio	19.	[ ]	combóio
20.	[lɔ́yu]	lóio	20.	[ ]	lóio
21.	[žɔ́yə]	jóia	21.	[ ]	jóia
22.	[doy]	doi	22.	[doy]	
23.	[foy]	foi	23.	[ ]	foi

708.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[boys]	bois
2.	[doys]	dois
3.	[poys]	pois
4.	[soys]	sois
5.	[ǧipóys]	depois
6.	[dóydu]	doido
7.	[lóyru]	loiro
8.	[kóyzə]	coisa
9.	[óytu]	oito
10.	[əpóyu]	apoio
11.	[põỹ]	põe
12.	[põỹs]	pões
13.	[põỹẽỹ]	põem
14.	[fawkõỹs]	falcões
15.	[nəsõỹs]	nações
16.	[mučidõỹs]	multidões
17.	[sifõỹs]	sifões
18.	[kəmõỹs]	Camões
19.	[kũmpõỹs]	compões
20.	[vərõỹs]	varões
21.	[vizõỹs]	visões
22.	[kistõỹs]	questões
23.	[kəxvõỹs]	carvões

1.	[boys]	
2.	[ ]	dois
3.	[ ]	pois
4.	[ ]	sois
5.	[ ]	depois
6.	[ ]	doido
7.	[ ]	loiro
8.	[ ]	coisa
9.	[ ]	oito
10.	[ ]	apoio
11.	[põỹ]	
12.	[ ]	pões
13.	[ ]	põem
14.	[ ]	falcões
15.	[ ]	nações
16.	[ ]	multidões
17.	[ ]	sifões
18.	[ ]	Camões
19.	[ ]	compões
20.	[ ]	varões
21.	[ ]	visões
22.	[ ]	questões
23.	[ ]	carvões

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[payšṍỹs]	paixões	1.	[payšṍỹs]	
2.	[xəzṍỹs]	razões	2.	[ ]	razões
3.	[miλṍỹs]	milhões	3.	[ ]	milhões
4.	[kəmiñṍỹs]	caminhões	4.	[ ]	caminhões
5.	[liṍỹs]	leões	5.	[ ]	leões
6.	[aviṍỹs]	aviões	6.	[ ]	aviões
7.	[bow]	bou	7.	[bow]	
8.	[dow]	dou	8.	[ ]	dou
9.	[sow]	sou	9.	[ ]	sou
10.	[vow]	vou	10.	[ ]	vou
11.	[bows]	bous	11.	[ ]	bous
12.	[istów]	estou	12.	[ ]	estou
13.	[əkəbów]	acabou	13.	[ ]	acabou
14.	[fików]	ficou	14.	[ ]	ficou
15.	[kumisów]	começou	15.	[ ]	começou
16.	[istudów]	estudou	16.	[ ]	estudou
17.	[pəgów]	pagou	17.	[ ]	pagou
18.	[fəlów]	falou	18.	[ ]	falou
19.	[tumów]	tomou	19.	[ ]	tomou
20.	[powpów]	poupou	20.	[ ]	poupou
21.	[murów]	morou	21.	[ ]	morou
22.	[kəzów]	casou	22.	[ ]	casou
23.	[pəsów]	passou	23.	[ ]	passou

710.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[mətów]	matou	1.	[mətów]	
2.	[sawvów]	salvou	2.	[ ]	salvou
3.	[ɪspəʎów]	espalhou	3.	[ ]	espalhou
4.	[bəñów]	banhou	4.	[bəñów]	
5.	[sɪów]	ceou	5.	[ ]	ceou
6.	[ĩvɪów]	enviou	6.	[ ]	enviou
7.	[suów]	suou	7.	[ ]	suou
8.	[puvuów]	povoou	8.	[ ]	povoou
9.	[sówbɪ]	soube	9.	[sówbɪ]	
10.	[pówku]	pouco	10.	[pówku]	
11.	[ówsu]	ouço	11.	[ ]	ouço
12.	[əzówgɪ]	azougue	12.	[ ]	azougue
13.	[pówpə]	poupa	13.	[ ]	poupa
14.	[pówpə̃w̃]	poupam	14.	[ ]	poupam
15.	[kówru]	couro	15.	[kówru]	
16.	[xɪpówzu]	repouso	16.	[ ]	repouso
17.	[ówzẽỹ]	ousem	17.	[ ]	ousem
18.	[kówtu]	couto	18.	[ ]	couto
19.	[ówvɪ]	houve	19.	[ ]	houve
20.	[trówsɪ]	trouxe	20.	[ ]	trouxe
21.	[nu]	nu	21.	[nu]	
22.	[tu]	tu	22.	[ ]	tu
23.	[kru]	cru	23.	[ ]	cru

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[žus]	jus
2.	[pus]	pus
3.	[krus]	crus
4.	[lus]	luz
5.	[krus]	cruz
6.	[ubús]	obus
7.	[trəspús]	traspus
8.	[əzúw]	azul
9.	[əvistrús]	avestruz
10.	[bəú]	baú
11.	[pəúw]	paul
12.	[kúbə]	Cuba
13.	[sulúsu]	soluço
14.	[túdu]	tudo
15.	[xúfu]	rufo
16.	[xúgə]	ruga
17.	[xúgəw]	rugam
18.	[súžəs]	sujas
19.	[púlus]	pulos
20.	[kúrə]	cura
21.	[búxu]	burro
22.	[uzu]	uso
23.	[xúsu]	russo

1.	[žus]	
2.	[ ]	pus
3.	[ ]	crus
4.	[ ]	luz
5.	[ ]	cruz
6.	[ubús]	
7.	[ ]	traspus
8.	[ ]	azul
9.	[ ]	avestruz
10.	[ ]	baú
11.	[pəúl]	
12.	[ ]	Cuba
13.	[ ]	soluço
14.	[ ]	tudo
15.	[xúfu]	
16.	[ ]	ruga
17.	[ ]	rugam
18.	[ ]	sujas
19.	[púlus]	
20.	[ ]	cura
21.	[ ]	burro
22.	[ ]	uso
23.	[ ]	russo

712.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[dúxmu]	durmo
2.	[vúwtu]	vultu
3.	[minútu]	minuto
4.	[lúvə]	luva
5.	[krúzə]	cruza
6.	[bərúʎu]	barulho
7.	[xúə]	rua
8.	[pusúə̃w̃]	possuam
9.	[kunčinúı]	continue
10.	[pusúẽỹ]	possuem
11.	[kũstrúu]	construo
12.	[gəúšu]	gaúcho
13.	[səúǧı]	saúde
14.	[viúvə]	viúva
15.	[ǧimiúxgu]	demiurgo
16.	[žúrı]	júri
17.	[inúčiu]	inútil
18.	[əsúkəx]	açúcar
19.	[úteys]	úteis
20.	[múzıkə]	música
21.	[úwčımus]	últimos
22.	[fúriə]	fúria
23.	[mútuu]	mútuo

1.	[ ]	durmo
2.	[vúwtu]	
3.	[ ]	minuto
4.	[ ]	luva
5.	[ ]	cruza
6.	[bərúʎu]	
7.	[ ]	rua
8.	[ ]	possuam
9.	[ ]	continue
10.	[pusúẽỹ]	
11.	[ ]	construo
12.	[ ]	gaúcho
13.	[səúǧı]	
14.	[ ]	viúva
15.	[ ]	demiurgo
16.	[žúrı]	
17.	[ ]	inútil
18.	[ ]	açúcar
19.	[ ]	úteis
20.	[múzıkə]	
21.	[ ]	últimos
22.	[ ]	fúria
23.	[ ]	mútuo

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[ũ]	um
2.	[nũ]	num
3.	[xũ]	rum
4.	[ũs]	uns
5.	[nũs]	nuns
6.	[ətṹ]	atum
7.	[awgũ]	algum
8.	[kumṹ]	comum
9.	[awgṹs]	alguns
10.	[kumṹs]	comuns
11.	[niñṹ]	nenhum
12.	[niñṹs]	nenhuns
13.	[tṹngə]	tunga
14.	[pṹži]	punge
15.	[mṹžu]	munjo
16.	[əsṹntu]	assunto
17.	[frṹšu]	fruncho
18.	[súmə]	suma
19.	[fúmẽỹ]	fumem
20.	[əlúnəs]	alunas
21.	[púñu]	punho
22.	[xiúni]	reúne
23.	[syúmi]	ciúme

1.	[ ]	um
2.	[nũ]	
3.	[ ]	rum
4.	[ ]	uns
5.	[ ]	nuns
6.	[ ]	atum
7.	[ ]	algum
8.	[ ]	comum
9.	[awgṹs]	
10.	[ ]	comuns
11.	[ ]	nenhum
12.	[ ]	nenhuns
13.	[tṹngə]	
14.	[ ]	punge
15.	[ ]	munjo
16.	[ ]	assunto
17.	[ ]	fruncho
18.	[ ]	suma
19.	[fúmẽỹ]	
20.	[ ]	alunas
21.	[ ]	punho
22.	[ ]	reúne
23.	[ ]	ciúme

714.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[munus]	múnus
2.	[əlúmẽỹ]	alúmen
3.	[túneys]	túneis
4.	[úngulə]	úngula
5.	[kṹmplisi]	cúmplice
6.	[ənṹsyu]	anúncio
7.	[prunṹsyə]	pronúncia
8.	[tumulu]	túmulo
9.	[únikəs]	únicas
10.	[púɲəmus]	púnhamos
11.	[pusúi]	possui
12.	[kũklúi]	conclui
13.	[əzúis]	azuis
14.	[əxgúi]	argúi
15.	[kwídə]	cuida
16.	[kwídə̃w̃]	cuidam
17.	[kwídẽỹ]	cuidem
18.	[ĩntwítu]	intuito
19.	[xuívu]	ruivo
20.	[mwĩ́ntu]	muito
21.	[kwídu]	cuido
22.	[kwíǧi]	cuide
23.	[kwidə̃́mus]	cuidamos

1.	[ ]	múnus
2.	[ ]	alúmen
3.	[ ]	túneis
4.	[ ]	úngula
5.	[kṹmplisi]	
6.	[ ]	anúncio
7.	[prunṹsyə]	
8.	[ ]	túmulo
9.	[ ]	únicas
10.	[ ]	púnhamos
11.	[ ]	possui
12.	[ ]	conclui
13.	[əzúis]	
14.	[ ]	argúi
15.	[ ]	cuida
16.	[ ]	cuidam
17.	[ ]	cuidem
18.	[ ]	intuito
19.	[ ]	ruivo
20.	[mwĩ́ntu]	
21.	[ ]	cuido
22.	[ ]	cuide
23.	[kwidə̃́mus]	

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[més]	mês	1.	[ ]	mês
2.	[mésmu]	mesmo	2.	[ ]	mesmo
3.	[mẹ́zə]	mesa	3.	[ ]	mesa
4.	[mitέx]	meter	4.	[ ]	meter
5.	[mɔ́xtu]	morto	5.	[ ]	morto
6.	[mustráx]	mostrar	6.	[ ]	mostrar
7.	[muvέx]	mover	7.	[ ]	mover
8.	[múzikə]	música	8.	[ ]	música
9.	[nádə]	nada	9.	[ ]	nada
10.	[nədáx]	nadar	10.	[ ]	nadar
11.	[nəkéli]	naquêle	11.	[ ]	naquêle
12.	[néli]	nêle	12.	[ ]	nêle
13.	[nési]	nêsse	13.	[ ]	nêsse
14.	[nísu]	nisso	14.	[ ]	nisso
15.	[nístu]	nisto	15.	[ ]	nisto
16.	[nómi]	nome	16.	[ ]	nome
17.	[nónu]	nono	17.	[ ]	nono
18.	[nósu]	nosso	18.	[ ]	nosso
19.	[nóvi]	nove	19.	[ ]	nove
20.	[nóvu]	novo	20.	[ ]	novo
21.	[numə]	numa	21.	[ ]	numa
22.	[númeru]	número	22.	[ ]	número
23.	[ubrigádu]	obrigado	23.	[ ]	obrigado

716.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əkɔ́xdə̃w̃]	acórdão
2.	[bẽ́sə̃w̃]	bênção
3.	[ɔ́xfə̃w̃]	órfão
4.	[əšərə̃́w̃]	acharão
5.	[əšárə̃w̃]	acharam
6.	[kəsərə̃́w̃]	caçarão
7.	[kəsárə̃w̃]	caçaram
8.	[bibirə̃́w̃]	beberão
9.	[bibέrə̃w̃]	beberam
10.	[pəsərə̃́w̃]	passarão
11.	[pəsárə̃w̃]	passaram
12.	[əbrirə̃́w̃]	abrirão
13.	[əbrírəw̃]	abriram
14.	[kustərə̃́w̃]	custarão
15.	[kustárə̃w̃]	custaram
16.	[əfitərə̃́w̃]	afetarão
17.	[əfitárə̃w̃]	afetaram
18.	[əkustərə̃́w̃]	acostarão
19.	[əkustárə̃w̃]	acostaram
20.	[əsulərə̃́w̃]	açularão
21.	[əsulárə̃w̃]	açularam
22.	[əmərə̃́w̃]	amarão
23.	[əmárə̃w̃]	amaram

1.	[__________]	acórdão
2.	[__________]	bênção
3.	[__________]	órfão
4.	[__________]	acharão
5.	[__________]	acharam
6.	[__________]	caçarão
7.	[__________]	caçaram
8.	[__________]	beberão
9.	[__________]	beberam
10.	[__________]	passarão
11.	[__________]	passaram
12.	[__________]	abrirão
13.	[__________]	abriram
14.	[__________]	custarão
15.	[__________]	custaram
16.	[__________]	afetarão
17.	[__________]	afetaram
18.	[__________]	acostarão
19.	[__________]	acostaram
20.	[__________]	açularão
21.	[__________]	açularam
22.	[__________]	amarão
23.	[__________]	amaram

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[lisṍỹs]	lições	1.	[ ]	lições
2.	[lĩ́ngwə]	língua	2.	[ ]	língua
3.	[mə̃́ỹ]	mãe	3.	[ ]	mãe
4.	[məñə̃́]	manhã	4.	[ ]	manhã
5.	[mə̃́w̃]	mão	5.	[ ]	mão
6.	[mə̃́w̃s]	mãos	6.	[ ]	mãos
7.	[mɛ́ǧiku]	médico	7.	[ ]	médico
8.	[médu]	mêdo	8.	[ ]	mêdo
9.	[miʎə̃́w̃]	milhão	9.	[ ]	milhão
10.	[miʎṍỹs]	milhões	10.	[ ]	milhões
11.	[més]	mês	11.	[ ]	mês
12.	[néli]	nêle	12.	[ ]	nêle
13.	[nési]	nêsse	13.	[ ]	nêsse
14.	[nésči]	nêste	14.	[ ]	nêste
15.	[númiru]	número	15.	[ ]	númer
16.	[nučísiə]	notícia	16.	[ ]	notícia
17.	[óʎu]	ôlho	17.	[ ]	ôlho
18.	[pə̃́w̃]	pão	18.	[ ]	pão
19.	[pə̃́ỹs]	pães	19.	[ ]	pães
20.	[pẽsə̃́w̃]	pensão	20.	[ ]	pensão
21.	[pẽsṍỹs]	pensões	21.	[ ]	pensões
22.	[xilɔ́žyu]	relógio	22.	[ ]	relógio
23.	[prunṹsyə]	pronúncia	23.	[ ]	pronúncia

718.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əžítə]	agita	1. [ ]	agita
2.	[əžítə̃w̃]	agitam	2. [ ]	agitam
3.	[əžitərə̃́w̃]	agitarão	3. [ ]	agitarão
4.	[əžitárəw]	agitaram	4. [ ]	agitaram
5.	[əžíčɪ]	agite	5. [ ]	agite
6.	[əžítẽỹ]	agitem	6. [ ]	agitem
7.	[ašə]	acha	7. [ ]	acha
8.	[ášəw]	acham	8. [ ]	acham
9.	[əšərə̃́w̃]	acharão	9. [ ]	acharão
10.	[əšárə̃w̃]	acharam	10. [ ]	acharam
11.	[ášɪ]	ache	11. [ ]	ache
12.	[ášə̃ỹ]	achem	12. [ ]	achem
13.	[kṍmprə]	compra	13. [ ]	compra
14.	[kṍmprə̃w̃]	compram	14. [ ]	compram
15.	[kũmprərə̃́w̃]	comprarão	15. [ ]	comprarão
16.	[kũmprárə̃w̃]	compraram	16. [ ]	compraram
17.	[kṍmprɪ]	compre	17. [ ]	compre
18.	[kṍmprẽỹ]	comprem	18. [ ]	comprem
19.	[kústə]	custa	19. [ ]	custa
20.	[kústə̃w̃]	custam	20. [ ]	custam
21.	[kustərə̃́w̃]	custarão	21. [ ]	custarão
22.	[kustárə̃w̃]	custaram	22. [ ]	custaram
23.	[kúsčɪ]	custe	23. [ ]	custe

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[fálə]	fala
2.	[fáləw̃]	falam
3.	[falarə̃w̃]	falarão
4.	[falárə̃w̃]	falaram
5.	[fálɪ]	fale
6.	[fáleỹ]	falem
7.	[págə]	paga
8.	[págə̃w̃]	pagam
9.	[pagarə̃w̃]	pagarão
10.	[pagárə̃w̃]	pagaram
11.	[págɪ]	pague
12.	[págeỹ]	paguem
13.	[pẽsə]	pensa
14.	[pẽsə̃w̃]	pensam
15.	[pĩsarə̃w̃]	pensarão
16.	[pĩsárə̃w̃]	pensaram
17.	[pẽsɪ]	pense
18.	[pẽsẽỹ]	pensem
19.	[kə̃ntə]	canta
20.	[kə̃ntə̃w̃]	cantam
21.	[kə̃ntarə̃w̃]	cantarão
22.	[kəntárə̃w̃]	cantaram
23.	[kə̃nčɪ]	cante

1.	[ ]	fala
2.	[ ]	falam
3.	[ ]	falarão
4.	[ ]	falaram
5.	[ ]	fale
6.	[ ]	falem
7.	[ ]	paga
8.	[ ]	pagam
9.	[ ]	pagarão
10.	[ ]	pagaram
11.	[ ]	pague
12.	[ ]	paguem
13.	[ ]	pensa
14.	[ ]	pensam
15.	[ ]	pensarão
16.	[ ]	pensaram
17.	[ ]	pense
18.	[ ]	pensem
19.	[ ]	canta
20.	[ ]	cantam
21.	[ ]	cantarão
22.	[ ]	cantaram
23.	[ ]	cante

720.

Sígase la fórmula del ejercicio anterior.

1.	[əsórɪs]	Açôres	1.	[ ]	Acôres
2.	[əgóstu]	agôsto	2.	[ ]	agôsto
3.	[ágwə]	água	3.	[ ]	água
4.	[əlẽ́ỹ]	além	4.	[ ]	além
5.	[tə̃mbẽ́ỹ]	também	5.	[ ]	também
6.	[nĩngẽ́ỹ]	ninguém	6.	[ ]	ninguém
7.	[əmə̃ñə̃́]	amanhã	7.	[ ]	amanhã
8.	[əkí]	aqui	8.	[ ]	aqui
9.	[əlí]	ali	9.	[ ]	ali
10.	[áxvurɪ]	árvore	10.	[ ]	árvore
11.	[ətɛ́]	até	11.	[ ]	até
12.	[ətrás]	atrás	12.	[ ]	atrás
13.	[bówsə]	bôlsa	13.	[ ]	bôlsa
14.	[kəfɛ́]	café	14.	[ ]	café
15.	[kə̃́w̃]	cão	15.	[ ]	cão
16.	[kə̃́ỹs]	cães	16.	[ ]	cães
17.	[ɪlɛ́trɪku]	elétrico	17.	[ ]	elétrico
18.	[sɛ́lɪbrɪ]	célebre	18.	[ ]	célebre
19.	[sɛ́w]	céu	19.	[ ]	céu
20.	[šə̃́w̃]	chão	20.	[ ]	chão
21.	[šəpɛ́w]	chapéu	21.	[ ]	chapéu
22.	[kóx]	côr	22.	[ ]	côr
23.	[də̃sáx]	dançar	23.	[ ]	dançar